

SZENTE B. LEVENTE

AZ EZÜSTHAJÚ TÜNDÉRLEÁNY

ERDÉLYI GONDOLAT KÖNYVKIADÓ

SZENTE B. LEVENTE
AZ EZÜSTHAJÚ TÜNDERLÉÁNY

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

A borító Hermann Gyula munkája

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Szente B. Levente

AZ EZÜSTHAJÚ TÜNDERLÉÁNY

Mesék

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

**ERDÉLYI GONDOLAT KÖNYVKIADÓ
SZÉKELYUDVARHELY 2000**

**AZ ERDÉLYI GONDOLAT
SZERKESZTŐBIZOTTSÁGA**

**BEKE SÁNDOR (igazgató)
BENKÓ ANDRÁS
CSEKE GÁBOR
CSEKE PÉTER
CSIRE GABRIELLA
FODOR SÁNDOR
JANCSIK PÁL
NAGY OLGA
PÉNTEK JÁNOS
RÓTH ANDRÁS LAJOS**

© Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, 2000
© Szente B. Levente, 2000

ISBN 973-9269-41-9

**A könyv szerkesztője: P. Buzogány Árpád
A szerkesztőség postacíme:
4150 Székelyudvarhely, Tamási Áron u. 87
Telefon/fax: 00-40-66-212703, 095-816600
e-mail: erdelyi_gondolat@sigmasoft.ro**

**A könyv megjelenését támogatta: Fekete Domokos
Készült az Erdélyi Gondolat
Lap- és Könyvkiadó Nyomdájában, Székelyudvarhelyen
Felelős vezető: Beke Sándor igazgató**

AZ EZÜSTHAJÚ TÜNDERLÉÁNY

Volt egyszer valamikor, réges-régen már, éppen a Fehér patak torkolatánál volt egy malom. Amikor a főmolnár meghalt, a malmot és minden vagyonát ráhagyta egy molnárlegényre. Ezt a legényt úgy hívták, hogy János. Akkoriban, ki tudja miért, nagyon haragudott az emberekre a vihar, s úgy történt, hogy egy napon éppen azon a tájon járt. Fújtatott, mint egy veszett kutya, s egyszer csak hopp, egy szempillantás alatt a földbe nyomta a malmot. Úgy eltűnt a föld színéről, hogy nyoma sem maradt. Mit volt mit tenni, fájó szívvel bár, de János, a molnárlegény elhatározta, hogy földtarisznyál, és elindul világgá. Nem volt egy fikarcnyi maradása sem több azon az átkozott földön. Még azon a napon fogta vándorbotját, tarisznyáját egy kevésnyi elemőzsiával, és elindult lefelé a Fehér-patak mentén.

Éppen egy rengeteg erdőn haladt át, amikor sírást hallott egyogyoróbokorból. Arra ment, hogy nézze meg, honnan a csudából hallatszik a sírás. Amint bepillant a bokor alá, látja, hogy egy gyönyörű, hétesztendős formájú ezüsthajú tündérleány van ott, s úgy sír, hogy aki jobban tud, az bizonyára teszi magát, vagy a kicsi tündértől tanulta. Erősen megsajnálta János az ezüsthajú tündérleányt.

- Hát téged mi lelt? — kérdezte tőle.

- Aranyhajú tündér édesanyámmal sétálgattunk éppen az erdőben, amikor jött bőszen a viharkirály, és ellopta őt tőlem. Engem itt hagyott, hiába rimázkodott édesanyám, és még csak nem is ismerem az erdőt — mondta a kis tündérleány, s tovább sírdogált.

- No, egyet se búsulj — mondta János —, gyere csak velem, megkeressük édesanyádat.

Azzal az ezüsthajú tündérleány kicsit abbahagyta a sírást, megfogta János kezét, és elindultak. Addig mentek, mendégéltek, mígnem egyszer csak leértek a Küiküllőig. Ott leültek a zöld fűbe, mert már erősen megéheztek mind a ketten, és jól bélaktak sült pogácsából. Ahogy béfejezték, azt mondja János:

- A viharkirály bizony gyorsabb nálam, mit tegyünk hát kicsi Tündér — mert így hívta már az ezüsthajú tündérkét —, ló kellene, de abból a táltosabb.

- Egyet se búsulj, János! — s alighogy ezeket kimondta a kicsi tündér, menten összecsapta a tenyerét, s hát olyan ötlábú táltos tűnt fel szemük előtt, amilyen csak a mesékben van.

- Na — mondta kacagva Tündér —, üljünk a hátára, aztán a többi bízunk rá.

Azzal fel is ültek mind a ketten. Ekkor megszólalt az ötlábú táltos:

- Hová-hová, édes gazdáim? Tán csak nem a viharkirályt látogassuk meg? Mert ha igen, akkor sebesen kell szállnunk, mint a gondolat.

- Eltaláltad, táltos lovam — mondta János —, mert mi oda mennénk éppen.

Alighogy egyet pillantottak, amikor kinyitották szemüket, egy nagy hegy aljában találták magukat. Hajaj, hogy fújt a szél! A sziklák is remegtek belé.

- Látjátok a hegy tetején azt a barlangot? Ott lakik a Vihar király — mondta a táltos. - De bizony én oda fel nem mehetek, mert hatalma nagyobb, mint a tündéréké, s menten féreggé változtatna.

Ekkor megköszönték szépen a táltos segítségét, de még annyit mondtak neki, hogy várja meg őket, mert jönnek hamar. Azzal János elindult Tündérrel fölfelé a hegyen. Mentek-mentek, jaj de lassan haladtak fölfelé, de azért csak mentek, egyre fölnebb értek. A szél is erősebben fújt, s tudták már, hogy közel vannak a Vihar király birodalmához. Nehezen haladtak, hát azt mondja egyszer a kicsi tündér:

- Kedves János, érzem, hogy elgyöngülök. Erőm elhagy, mert a Vihar király erősebb, mint mi tündérek. De azért ne keseredj el, adok neked egy tanácsot, csak úgy tudod legyőzni őt. Ha látja, hogy sehogy sem tud megbirkózni veled, föltesz majd egy találós kérdést, ami így szól: Melyik az a hangszer, amit erőm mozgat meg, de zenéjét csak az angyalok hallják? Ekkor te mondd azt, hogy a harangvirág!

János megfogadta, hogy mindent úgy tesz, ahogy mondta a kicsi ezüsthajú tündér. Elbúcsúztak egy rövid időre, a Tündér behúzódott egy bokor alá, ő pedig elindult tovább a nagy hegyen fölfelé. Akármilyen erősen fújt a szél, János úgysem állt meg, míg végül aztán fölért a hegy tetejére. Megkereste a barlangot, és oda bément. Jobbra nézett, balra nézett, de sehol sem látta az aranyhajú tündért. De amint egy kicsit előbb ment, meglátta őt. Nagyon megrettent Jánostól a tündér. Így szólt hozzá:

- Jaj, János! Ugye jól van a kicsi lányom? A madarak hozták a hírt, hogy veled volt. Jaj, vigyázz, mert hallom közeledni a Vihar királyt. Bújj el gyorsan egy szikla mögé.

- A lányod jól van, kedves tündér, és én el nem bújok, mert azért jöttem, hogy megszabadítsalak, és magammal vigyelek.

Ektelen dörgéssel, csapkodással jött erre a Vihar király, s már messziről kiabálta:

- Ki van az én barlangomban? Ember talán?

János elébe állt, és így szólt hozzá:

- Nem ismerd meg, te pokollélek? János vagyok, a molnárlegény, akinek szétzúztad a malmát. Kegyetlen vagy, de azt sem érdemelnéd meg, hogy összezúzzalak. Ezért nem harcolok meg veled, inkább döntsön az eszünk kezünk helyett.

- Okos beszéd, de engem le nem győzöl — dörögte a Vihar király.
- Ha mégis, akkor engedd szabadon a tündért! — mondta János.
- Legyen hát! Akkor, ha megválaszolsz egy találós kérdésre.
- Mi lenne az? — kérdezte János úgy, mintha gondolkozna.
- Melyik az a hangszer, amit erőm mozgat meg, de zenéjét csak az angyalok hallják?
- Mi sem könnyebb ennél — rikkantotta János. - Hát a harangvirág!

Hej, erre a jó válasza akkorát ordított a Vihar király, hogy menten szétpukkant sok kicsi szélre. S hogy erejét így elveszítette, riadtan menekült amerre látott. János a tündért kézen fogta, és levezette a kicsi ezüsthajú tündérleányhoz. Volt nagy öröm, hogy újra egymásra találtak. Odalent már várta őket a táltos ötlábú paripa. Felültek a hátára, és meg sem álltak Tündérorszáig.

János aztán összeházasodott a tündérrel, az ezüsthajúval. Úgy tartják, még ma is boldogan élnek, mert a tündérek nem halnak meg. Jánosról semmit sem hallottak többet, de az is lehet, hogy ő most a tündérkirály.

Így mesélte el később a történetet a táltos, aki úgy megszerette a füves legelőket, hogy el nem akar menni. Aki nem hiszi, kérdezze meg tőle...

A CSIHÁNYBÓL LETT KIRÁLYFI

Egyszer volt, ott hol éppen nem volt, hetedhét országon is túl, hol a Bágyi bá szamarai fölött a varjak károgtak, volt egy nagyon büszke molnárlegény. Olyan büszke volt a mesterségire, hogy észre egy piszkárával se lehetett volna az orrát fölélni. De mindemellett a teremtetten szorgos volt aztán erősen, hogy annak se a keze, se a lába meg nem állott egy helyütt. De hiába a sok ide-oda futás, mert a pénz amilyen gyorsan jött, úgy úszott is el, hát így történt, hogy a molnárlegénynek egyszer csak elege lett az éhezésből. Egy madárcsicsergéses reggelen nagyot pökött a mar- kába, jól összezsapta kezeit, aztán elindult világá. Minden vagyona egy fúru, egy fűrés és egy bárd volt, hát ezeken

kívül aztán egy szalmaszálat se vitt ki a kapun.

Megy, mendegél egyedül, amikor honnét, honnan nem, elébe áll egy reszkető róka, s azt mondja neki:

- Ments meg, te molnárlegény, mert nem bánod meg! Gyorsan rakj bé a zsákodba, mert én is segítek rajtad.

Hallotta a legény a kutyaugatást és vadászkürt hangját, hát egye fene, gondolta, gyorsan bédugta a rókát a háztizsákba. Tényleg, arra jöttek valami módos vadászok a kutyaikkal, és kérdezték tőle:

- Te molnárlegény, nem láttál-e egy rókát futni erre?

- Én nem! — mondta a molnárlegény, s még szét is nézett.

Hát amint elmentek a vadászok, kijön a róka a zsákból, és így szól:

- Megmentetted az életemet, ezért jó tett helyébe jót várj. De volna egy kérdésem is, — mondja a róka —, hogy nem volna-e kedved megházasodni?

- Te róka — mondta a molnár —, ne gonoszkodj vélem. Hogy házassodjak én meg, amikor semmim sincsen? Ha ezért idejőne, és így elfogadna, akkor nem mondom.

Ahajt elbúcsúzik a róka, s el is megy, de alig ment egy néhány lépést a molnárlegény, már jött visszafelé a róka, szájában egy darab ezüsttel.

- Na, ezt vedd el, mert nemsokára hasznát veszed! — mondta a róka, avval futott is tovább.

Elteszi az ezüstöt a molnárlegény, de alighogy eltette, ismét jött vissza a róka, s aranyat hozott. Azt is elteszi, s hát a következő fordulattal vasat hozott már.

- Most én megházasítlak! — mondja a róka neki. - Csak add ide az ezüstöt. Azzal neki, s addig futott a róka, míg nem feltalálta a világ túlsó felének innenső részein a Hatalmas királyt. Ott bémegy az udvarba, s mondja a királynak:

- Kedves királyom, életem-halálom, amit itt rögtön a kezébe ajánlok, volna egy kérésem. Követ volnék, s engem azért küldött a Csihány királyfi, hogy feleségül kérjem neki a te lányod kezét.

- Én szívesen odaadom, csak, ha meg nem haragszol, látni akarom előbb azt a Csihány királyfit, hogy ki s miféle.

- Jól van — mondta a róka. - Látni fogod, de mert rettentően messze lakik, ebben a fertály órában most ide nem hozhatom. De ami késik, nem múlik. Ha bízol bennem, itt lesz a királyfi is előbb, mint gondolnád, felséges királyom!

Közben azt gondolta magában Hatalmas király: hogy létezik, hogy előbb nem hallott arról a Csihány nevű királyfiról? Na de, bizony messze lakhat ez a királyfi, mert ha nem, hallottam volna hírét. Így nyugtatta magát meg, s várta, hogy jöjjön már elébe a királyfi.

Na, elég az hozzá, hogy fordult még egyet-kettőt a róka, a királynak ismét ajándékot hozott. Azokat a kincseket hozta, amiket Csihány királyfitól kért el e célra, hadd lássa meg a nagy király, nem szegény csóré legény a gazdája. Örvendezett is a király magában, hogyne örvendett volna, mikor látta: ezüstje, aranya és még gyémántja is van Csihány királyfinak. Bezzeg önála, gondolta a király, éppen nem hányódik ennyi kincs. Bizony, jó módba, puccha kerül a király leánya.

Visszatérül a róka Csihány királyfihoz ismét, s mondja neki:

- Most aztán gyerünk, mert né, a király erőst vár téged. De el ne feledd, a te neved Csihány királyfi!

Mennek-mennek, hegyeken-völgyeken át, túl egy jó nagy árkon, még a kadácsi erdőn is átmentek, mikor szól a róka:

- Te most vesd el összes rongyos ruhád, ülj abba a faodúba, és várj, míg érted jövök. Meg ne mozdulj addig!

Bemegy a róka Hatalmas királyhoz, s mondja nagy jajgatva:

- Jaj-jaj, királyom, éppen errefelé jöttünk, amikor gonosz rablók támadtak reánk, s nem elég, hogy Csihány királyfi arany ruháját elvitték, még a hatlovas hintót is, ami teli volt ajándék kincssel, azt is elrabolták a gazok!

Nosza, gyorsan parancsot ad ki a kiály: aranyruhát, kincssel megrakott hatlovas hintót állítsanak elő, s vágatnak Csihány királyfi elébe. Ott is kapják szegényt csórén egy bükkfa odvában. Felöltöztetik szépen, ahajt beültetik a hintóba, a róka a bakra ül a kocsis mellé, s máris ugratnak a nagy király udvarháza felé. Útban éppen egy nagy tehéncsordát látnak. Kérdi a rókától a király embere:

- Kié lehet ez a csorda?

- Ez már a Csihány királyfié — mondja a róka. - Itt a hegyeken túl van a kastélya is.

Ahogy beérnek a király udvarába, bezzeg most Hatalmas király fogadta őket. A róka tértült egyet, s már ott sem volt, azt mondja, dolga van neki. Na, így ismerkedett meg a Hatalmas király a Csihány királyfival. Miután megölelték egymást és Csihány királyfi megismerte jövődöbelijét, akkora lakodalmat csaptak, hogy még hetedhét országon túlról is eljöttek inni-enni. Volt ott nép, nagy tolongás! Közben, hogy ki ne felejtjük, a róka visszafelé tartott, s addig ment, mendegélt, míg el nem érkezett egy kastélyhoz. Éppen arról is beszélt a király emberének, de a kastélyban nem lakott más egyelőre, mint egy gonosz varázsló. Azt mondja neki a róka, mikor beért a házba:

- Jó napot, nénémasszony!

- Jó napot neked is! — mondja a gonosz varázsló. - Szerencséd, hogy nénédnek szólítottál, különben miszlikbe aprítottalak volna, te erdőlakó! Mi járásbéli vagy nálam, hol a madár sem jár?

- Én biza rossz hírt hoztam — mondja a róka — mert úgy hallom, jó a pokol serege a földre, s akit gonoszabbnak

találnak ők, azt nyomban a pokol tüzére küldik. Tudom, hogy nénémasszony a leggonoszabb ország-világ szerte, úgy gondoltam, szólok.

Ettől a hírtől úgy megijedt a gonosz varázsló, hogy menten a kútba szökött, s ott fulladt meg a gonosz lélek. Akkor fogta magát a róka, s visszament a király udvarába, hol már régóta folyt a mennyegző. Beállt ő is egy kicsit inni-enni.

Kereken egy hétig folyt a dínom-dánom. Akkor Csihány királyfi és a felesége bezárkóztak egy szobába, s ki se jöttek még egy hétig onnan. De egyszer azt mondja a királykisasszony Csihány királyfinak:

- Kedves férjem, most már itt voltunk eleget, menni kéne a te kastélyod felé is, hadd lássam, milyen az.

Erosen elbúsulta magát erre a szóra Csihány királyfi, s futott a rókához, hogy segítsen rajta. A róka így bízta:

- Egyet se félj, üljetek hintóra, s gyertek csak utánam.

Ahajt összepakoltak, s indultak is. Nagy búcsúzkodás és miegymás, s már kint is voltak a gonosz varázsló kastélyánál. Csakhogy ő már nem volt, így a kastély ura Csihány királyfi lett. Hát béköltöztek a nagy gazdagságba, de mi történt, mi nem, egy idő után a rókával nem törődött Csihány királyfi. Még csak enni sem hívták meg, hát hívatta a róka Csihány királyfit, és azt mondta neki:

- Hej, felvitte valaki a dolgod! Csihány királyfi, akarsz-e a csihányba lakni, ahonnét indultál régen, mert hely az van ott?!

Nagyon megijedt erre Csihány királyfi, s mert jól tudta, hogy a rókának igaza van, így szólt:

- Gazul tettem veled, róka komám, a nagy mód megzavarta a fejemet, de bocsásd meg bűnöm, mától kezdve nem így lesz!

Azzal kibékültek, a rókának azután tényleg jó dolga lett, s még ma is élnek, ha meg nem haltak.

AZ OKOS SZÉKELY ASSZONY

Élt egyszer, nem is olyan rég egy szegény székel ember a feleségével. Nem volt nekik gyermekük egy szál sem. Öregek is voltak, de ha élni akartak, dolgozni is kellett. Az öreg ember míg a mezőn kaszált, felesége otthon maradt, hiszen ott is volt bőven tennivaló. Meg aztán minden nap ételt kellett készíteni, hogy legyen mit kívinni délebedre.

Megesett azért olyan is, hogy biza a hideg puliszkán és szilvalekváron kívül nem sok volt, mit megegyenek. Éppen egy ilyen napon történt, hogy a szegény asszony fogta az abroszt, beletette az öklömmi puliszkát, melléje a csuorba

egy kicsi lekvárt, és elindult kifelé a mezőre, ahol az ura kaszált. Már ért volna ki a határba, amikor mit lát hirtelen? Két rusnya ördög ül egy vén diófa árnyékában, előttük hatalmas, kiterített abrosz, teli minden finomsággal, amit csak szem-száj kíván. Annyi minden volt ott! De azt is észrevette az asszony, hogy valami baj van, mert a két rusnya ördög erősen veszekedik valami fölött. Mit gondolt az asszony, mit nem, ő biza arra tartott, az ördögök felé, hadd lám, mi az oka a vitának. Amint odaért, így szólt hozzájuk:

- Jó napot! Hát ugyanbiza mi a baj, hogy úgy összevesztetek, mert láttam én messziről, hogy bajnak baj van.

- Hajaj — rikkantott fel egyik ördög —, mink azon veszünk össze, hogy a fuszulykaleves finomabb-e, hogy azt együnk most, vagy a lucskoskáposzta a finomabb? A társam a fuszulykalevest mondja jobbnak, én a lucskoskáposztát. Tegyen nekünk igazságot, néném, s nem bánja meg! — mondták az ördögök.

Az asszony úgy tett, mintha gondolkodnék. Még a fejét is megvakarta kendője alatt, aztán így szólt:

- Jól van, én igazságot teszek. De mert csakugyan nehéz két étel között választani, előbb mindkettőből eszek, hadd győződjek meg magam, mi az igaz, hogy melyik a jobbik.

Az ördögök helybehagyták a szegény asszony döntését. Így odaült gyorsan a két leveses fazék elé, s merni kezdte hol egyiket, hol a másikat, s kanalazgatott rendesen.

- Hm! — mondogatta. - Hm! Hm! Hát...

Az ördögök izgatottan várták, mi lesz, hogy dönt majd az asszony. Ké lesz a finomabb leves?

Mikor az asszony úgy érezte, hogy nem tud már többet enni egyikből sem, mert úgy jóllakott, így szólt:

- Ezt az ételt ki főzte néktek?

- Hát a pokolban adták útravalónak, amikor eljöttünk világlátni — mondták az ördögök. - Miért?

- Hm. Itt baj van, mert a levesek meg vannak mérgezve! — mondta erre az asszony, de tudta jól, hogy miért mondja azt, jóllakottan, a sok levestől erősen felpuffadt. - Nézzetek ide — mutatta puffadt hasát, közben még szípot is bé egy-két szusszanásnyi levegőt, hogy többet mutasson —, hát mindjárt kihasadok.

Erre megijedtek az ördögök. Hogyne ijedtek volna meg, amikor rájöttek arra, hogy őket biza meg akarták mérgezni, hogy ne tudjanak visszatérni a pokolba.

- Most mi legyen? — kérdezték megszeppenve.

A szegény asszony úgy tett, mintha már haldoklana.

- Mielőtt kihasadok, jobb lenne, ha gyorsan elfutnátok innen, a többit pedig bízátok rám. Jaj! Jaj! — kiabálta.

- Itt van egy tarisznya arany — mondta egyik ördög —, ebből ejsze el tudnak temetni. Azzal iszkiri, éppen csak otthagyták az aranyat, s úgy eltűntek, mintha ott sem lettek volna.

Na, ennyi kellett az asszonynak! Ott helyben összepakolta a sok ételt, a két fazék levest is, vette a tarisznyát, amiben az arany volt, és aztán igyekezett kifelé a kaszálóra, ahogy a lábai bírták.

Bezzeg várta már az ura erősen. Olyan éhes volt, hogy alig látott. Ha nem kapaszkodott volna a kasza nyelébe, tán el is dőlt volna.

Ahogy odaért az asszony, rögtön elmondta, hogy s mint járt. Na, volt öröm! Többet aztán nem éheztek. És már pénzük is volt elég. De hát mit ér a boldogság, a mód, ha nincs, aki örökölje?

Hogy történt, hogy nem, még az évben született nekik egy fiúk. Az örökölt aztán mindent. De nemcsak a módot, gazdagságot örökölte, hanem apjának és anyjának okosságát is.

Aki nem hiszi, járjon utána. Mert így volt, hamis mese volt.

A DISZNÓTÖK

Hol volt, hol nem volt, ahol a Nap sütött az égen, éjszaka csillagok pillogtattak a vaksötétben, és ahol Hold világított körbe, valahol egy kis faluban volt egyszer egy kert. Kertnek kert volt ugyan, de ott soha semmi nem termett egyéb, csak a burján. Nézegették már régebben is a kertet a nagygazdák, nagy urak, még egyszer egy király is eljött, hadd lássa, milyen is a hely, mert biza abból a földből alig lehetett élni, de biza a kertet áshatták, szánthatták és bévethették, abban ugyan meg nem termett egy fia fuszulykaszem sem.

Egyszer arra ment egy koldus. Éppen tökmagot rágott szegény, s hát ahogy kotorászott a zsebében, egyik kis tökmagocska kiesett a földre. Látja az ember, hogy a tökmag ahajt gyorsan gyökeret ver és a következő minutumban már egy kis száracska is elindul kapaszkodót keresni. Erőst elcsudálkozott ezen. Észhez sem tért, s olyan nagy lett a tökmagszár, hogy már virágba is borult, aztán lett egy kicsi disznótök, és az kezdett növekedni. De olyan gyorsan nőtt, hogy a koldus félre kellett szökjön, nehogy nekinőjön a tök. Nőtt, nőtt a tök, s egyre csak nődögélt. Már akkora volt, mint egy tyúkpajta, de csak nőtt tovább.

- Ejnye — mondta a koldus —, ennek fele sem tréfa! Ez a kert mindig terméketlen volt, s né most mekkora tök lett ide!

Azzal befutott nyomban a faluba, hogy mondja el a hírt. Na, jöttek is az emberek, hogy lássák a csuda nagy disznótököket. Hej, az már akkorára nőtt, mint egy ház, s még tovább is nőtt.

Mitévők legyenek most? Azt sem tudták az emberek, mi legyen már a nagy tökkel. A növést sem tudták megállítani, hiába ácsoltak neki vastag gerendákból ketrecet, mert csak összeroppintotta azt.

Eltelet egy nap, el kettő, és el három is. Már akkora volt a disznótök, hogy kiért az útra is. Akkor megállt a növése.

Fogta magát a sok ember, még akik messze falukból is jöttek a hírre, és fejszéikkel, késekkel, s ki mivel tudott, nekiállottak, hogy szétvágják. Volt olyan is, ki a tökhájból házat akart faragni. Mind nekiálltak, és szabdalták a tököt.

Egyszer egy ember, aki éppen új szenterzsébeti bicskájával vágosgatta a tököt, akkora lyukat talált vágni, hogy véletlenüll béejtette a bicskát a tök belsejébe. Annyira sajnálta a bicskáját, hogy utánamászott ő is. Kereste erre-arra, s mert nem találta, elindult másfelé. Ment, mendegélt, addig gyalogolt, amíg találkozott egy disznópásztorral. Kérdezi tőle, nem látta-e a vadonatúj szenterzsébeti bicskáját?

- Hogy láthattam volna — mondja a disznópásztor —, egész disznókondám tűnt el a tök belsejében!

- Hát akkor folytassuk együtt az utat, hátha ketten szerencsésebbek leszünk — mondta az ember, kinek a bicskája veszett el.

Azzal együtt mentek tovább. Alig mennek egy keveset, találkoznak egy urasággal. Azt kérdi a két embertől:

- Nem láttak erre felé egy szolgalegényt? Egyik vágaton béesett a tökbe, s nem találok.

- Dehogyan találtunk, senkit sem láttunk erre. Mi egy disznókondát és egy bicskát keresünk. Jöjjön velünk az úr, hármasban nagyobb a szerencse — mondta a két ember.

Együtt mentek tovább. Nem értek messze, mert látták, hogy jó velük szembe egy szolgalegény, aki nagy disznókondát terelget, s közben pástorbotot faragdogál egy vadonatúj szenterzsébeti bicskával.

- Ez az én szolgám! — kiált fel az uraság.

- Ez az én kondám! — mondja a második ember.

- Ez meg az én bicskám! — szólal meg a harmadik is.

Erre a szolga mindenkinek visszaadta, ami járt nekik, s ő maga így szólt az urasághoz:

- Kedves gazduram, jó azért, hogy újra látom, mert tudja meg, azt üzente a disznótök ura, akivel útközben találkoztam, hogy mondjam el az uramnak, ha nem hordják el innen mind a tököt, rövid időn belül nagy baj lesz. Mert né, azt mondta, hogy az ő birodalmában járvány tört ki, éppen ennek a töknek a formájában, s ha el nem

takarítjuk, megpusztul tőle a többi kert is. De azt is meghagyta, hogy a tökből a magokat mind égessük el. A többi felivel azt csinálunk, amit akarunk.

- Akkor biza jó lesz sietni — mondta erre az uraság —, tudja meg a hírt a nép is!

Már esteledett, amikor kiértek a tökből. S hát mit látnak szemeik? Az óriás disznótök sehol sincsen. Mind egy utolsó darabig elhordták a népek. Erre a tökmagokat elégették, s mindenki ment tovább a maga dolgára.

Ha valaki megkérdezte volna, miért égették el a tökmagokat, talán az én mesém is tovább tartott volna. Így hát ennyi volt, s aki nem hiszi, járjon utána.

A MADARAK KIRÁLYA

Úgy tartják, hogy a madaraknak mindig a sas volt a királyuk, aki legnagyobb mindannyiuk közül. Hogy e nagyságot mivel mérték, az bizony máig sem derült ki. Egyszer azonban elégedetlenkedni kezdtek a királyukkal.

- Mit értünk mi azzal, hogy éppen a sas a királyunk — csiripoltak, csörögtek össze-vissza a madarak, s főleg a kisebbek, hogy a sas egy fikarcnyit sem törődik velük. - Minden rossz ember, minden rosszul nevelt gyermek el-lenségünk. A fészküinket kirabolják, összezúzzák a tojásainkat, és elviszik, vagy megölik a fiainkat. Persze a királyunk semmit sem tesz! — mondogatták a madarak.

- Nem bizony. A királyunk semmit sem tesz — válaszoltak sokan.

- Válasszunk más királyt. Olyant, aki megvéd minden bajtól-rossztól. Aki törődik velünk — mondták egyesek.

Gyorsan meg is egyeztek, hogy más királyt választanak, de hogy kit, azt nem tudták eldönteni. Amint ezen ta-nakodtak, egyszer csak elébük állt a bagoly. No, nyomban megtetszett nekik a bagoly tudós képe.

- Ilyen király kell nekünk — csiripoltak a madarak —, ő róla még rosszat nem hallottunk, mindig bölcsnek és tudósnak ismertük! Legyen hát a bagoly a mi királyunk!

Az egész madársereg készülődni kezdett a koronázásra. Szép, zöld leveles ágakból építettek egy trónt, azt puha fűvel kibélelték, aztán hoztak valahonnét egy koronát is. Nagy, csillogó-villogó, sziporkázó, ékköves aranykoronát. Ahogy aztán minden készen volt, a bagoly még komolyabb képet vágott, méltóságteljesen meglebbentette szárnyait, s nagy igyekezettel a trónszék felé vette útját, hogy minél hamarabb elfoglalhassa helyét. Nehogy közben a madarak mást gondoljanak! De amikor éppen belé akart ülni a trónszékbe, jött nagy károgással a varjú. S kérdi a madaraktól:

- Hát ti mit csináltok?

A madarak nem válaszoltak azonnal, inkább összedugták fejüket: - Híres, okos madár ez a varjú is, jobb lesz tanácsot kérni tőle is! — fontolgatták.

- Mi éppen királyt választunk. Ha őfelsége, a sas nem törődik velünk, a baglyot választjuk helyette.

Erre akkorát káromgott a varjú, hogy még a hegyek is megremegtek belé. Aztán azt mondta: - Nagy bolondságot csináltok, testvéreim! Ugyan miért lenne a királyunk ez a vaksi, mikor annyi derék madár rokonunk van itt? Né: a varjú, a csóka, a szajkó, a vadlúd, a gólya, a galamb, és még sorolhatnám. Hiszen a kancsalszemű bagoly egész nap csak alszik. Persze ti azt hiszitek: tudós, és gondolkodik, mert úgy is néz ki. Á, dehogy, testvéreim. Kisebb gondja is nagyobb annál, hogy titeket megvédjen. És azt hiszitek, a sas hagyja az ő királyságát? Még ha a bagoly is igazán királynak való volna, akkor sem tanácsolnám, hogy megválasszátok a sas mellé. Mert jól jegyeztétek meg, egy király áldás az országban, de sok király átok. Hát mi lenne velünk, ha sok nap ragyogna az égen?

Erre a madarak igazat adtak neki. Még a bagoly sem haragudott meg.

- Hát csak maradjunk a sas mellett! — mondta mindegyik.

A LUSTA EMBER ÁLMA

Régen, amikor nagy szegénység volt, mondják, hogy Keresztúron élt egy ember, aki sohasem dolgozott. Egész napját azzal töltötte, hogy csak álmodozott erről-arról. Szótte-fonta álmait éjjel-nappal. Egy szép napon megszánta valaki őt, és látva, hogy olyan rongyos, moeskos, s talán az sincs, amit megegyen, adott neki egy kotlót s tizenkilenc tojást, hadd költesse ki a kotlóval, aztán gazdáskodjon úgy, ahogy tud.

Ej, megörvend ennek az ember, hogyne örvendett volna! Hiszen nem csinál semmit, s lám, csak kapott valamit.

El is helyezi gyorsan a kotlót tojásostól egy nagy törökbúzaszedő kosárban, s azt bé ügyesen az ágy alá. Még aznap gondolkodni kezdett: kikelnek a csürrék, szám szerint tizenkilencen, azokat felneveli, tyúkok lesznek belőlük, aztán eladja felét... ennyi s ennyi pénzt kap értük, majd újból megülteti a tyúkot. Na ebbe a tervezésbe, ebbe az álomba beléaludt. Másnap olyan jól érezte magát, ott a vagyonnal, hogy kedve támadt egy asszonyhoz. Kell a házhoz, gondolta, a gazdaság mellé.

Hogy, hogy nem, a módosság hírére, mert hogy szavam ne feledjem, már az egész környék tudta, hát visszajött hozzá a régi felesége. Valamikor éppen ezért hagyta volt el, mert semmijük nem volt. Gyorsan elmondta az ember az álmát, s azt megerősítette azzal is, hogy azt mondta az asszonynak: ha néha-néha is, de ő biza mától fogva megtartja, amit ígért. S hát ha még az egész tyúksereget megültetik majd? Ettől menten beleszédültek mind a ketten. Hogyne, amikor a gazdagság felfénylett a szemük előtt.

Megszólal egyszer a feleség is:

- Ha már így állunk, nekem se ártana egy-két új ruha, meg pár arany-, vagy ezüstékszer!
- Híjnye — mondta az ember —, még az sincs, amit most megegyünk, s te ruhákon, arany, ezüsten töröd a fejed?
- Jó, jó — így a feleség —, de azért csak veszünk!
- Veszünk hát — hagyta rá a férj, s közben ágyba cihelődtek. Kis idő múltán ismét szót kér a feleség.
- Karikagyűrű is kell, méghozzá vastag színaranyból. Hadd lássa meg az a felfuvalkodott kocsmárosné.
- No, no! Alább is hagyhatnád!
- Még én hagyjam alább? Sohasem adtál semmit nekem. Most legalább adjál, különben úgy itthagylak, mint tótót a rákfene!
- Hogy lepjenek meg a pusztuljkák, te asszony! — szökik egyet az ágyon a férj —, csak a módoméért.

Na, ezen aztán úgy összevesztek, hogy erősen. S a nagy civakodásban reccsent egyet az ágy, s letörött alattuk. Rá egyenesen a kotlóra és a tojásokra is, úgyhogy azok mind összetörték.

Aki nem hiszi, jobb, ha ki sem próbálja!

PICURKA

Élt egyszer Timafalván egy szegény ember és egy szegény asszony. Annyira szegények voltak, hogy még az egerek is el kellett meneküljenek kicsiny házukból, nehogy éhen haljanak. Senkijük sem volt az égvilágon, hogy segíthessen nekik, s ezen eleget bántódtak. Öregek voltak már nagyon a munkához, de élni kellett valahogy.

Azt mondja egy szép napon az öregasszony:

- Kedves uram, holnapra már semmi ennivalónk nincsen, el tudnál-e menni az erdőre, hogy egy kis gombát hozzál ennivalónak?

- Elmegyek én, hogyne mennék — mondja készségesen az öregember —, és hátha kapnék valahol erdei bogókat is.

- Jaj, drága uram — siránkozott az öregasszony —, legalább egy picurka, vagy egy falásnyi gyermekünk ha lenne! Csak egyszer szánna meg minket is az ég...

Az öregembernek könnyek szöktek a szemébe, de szó nélkül fogta kicsi fejszáját, és elindult az erdő felé. Hát alig ért ki az első fákig, éppen lehajolt, hogy egy csiperkegombát vegyen fel, megszólal valaki a háta mögött: - Ne félj, jó ember, én tündér vagyok. Segíteni jöttem neked.

Hát tényleg egy gyönyörű szép tündér állott ott. Csodálkozott az öregember, aztán így szólt: - Ugyan, kedves tündér, hogy tudsz nekem segíteni? Hiszen akkora nagy bajom van.

- Tudom, hogy szeretnél feleségeddel egy gyermeket.

Na, ezen aztán erősen elcsodálkozott az öregember.

- Hát honnét tudod? — kérdezte.

- Emlékszel-e, amikor az egyik télen megmentettél egy kis cinkét az éhhaláltól és a fagytól? Az utolsó morzsákat is nekem adtad, mert tudd meg, hogy az a kis cinke én voltam.

- Hát igen — mondta az öregember —, hogyne segitettem volna. És abban is igazad van, hogy kellene egy kis gyermek. Ha egy picurka lenne, az is jó volna. Annyira szeretnénk.

- Indulj csak haza — mondta a tündér —, s kívánságod teljesül. Az öregember mielőtt köszönetet mondhatott volna, hirtelen eltűnt a tündér. Mintha köddé vált volna.

El is indult nyomban az öregember hazafelé. Hát amint belépik az ajtón, látja, hogy felesége nagyon izeg-mozog.

Éppen akarta mondani, hogy mi történt, amikor szól az öregasszony: - Kedves uram, a Fönnvaló meghallgatott immár, mert né, megajándékozott egy falásnyi emberkével. Olyan picurka szegény!

Ekkor az öregember elmondta, hogy mi történt az erdőben. Hát nézi ő is a picurka emberkét, s tényleg nem volt nagyobb, mint a mutató ujjja.

- Azt mondom én — mondja az öregasszony —, nevezzük el Picurkának.

- Legyen hát Picurka!

Aztán mind a ketten munkához láttak, mert Picurkát fel kellett öltöztetni. Olyan kicsi volt, hogy semmilyen meglévő ruhadarab nem volt jó neki.

Éppen befejezték a szabást, varrást, amikor megszólal vékony hangján Picurka: - Édesanyám, édesapám!

Hej, megörvend erre mindkét szülő, hogy né, milyen csöppség Picurka, és máris megszólalt.

- Úgy nézem, hogy nagyon szegények vagyunk — mondja Picurka —, ezért figyeljetek jól rám, mert né, én ezen tudok segíteni.

- Jaj, drága Picurkám — mondja a könnyek között édesanyja —, hogy tudnál te nekünk segíteni, hisz olyan kicsi vagy?!

- Ugyé, megvan még a régi földetek — kérdi Picurka —, itt a ház mögött, amit nem tudtatok megdolgozni?

- Itt van még az fiam, de mit akarsz te azzal a földdel?

- Édesapám — mondja erre Picurka —, te csak menj át a gazdag szomszédhoz, s kérd el tőle kölcsön a két ökröt és az ekét. Aztán kérj tőle egy véka búzát is. A többit meglátod!

El is ment nyomban a szegény ember. Egyenesen át a szomszédhoz, a gazdag emberhez.

- Hej — kiált fel a szomszéd —, te még élsz?

- Már hogyan élnék — így a szegény ember. - Ezután fogok csak igazán élni! — mondja, s azzal előadja, miért jött. De Picurkáról egy szót sem szólt.

Mit gondolt, mit nem a szomszéd, gyorsan elővezette a két ökröt, kimert egy véka búzát, s hozta az ekét is.

- Nagyon köszönöm, szomszéd — hálálkodott a szegény ember. - Meglásd, duflán kapod vissza az ökröket!

Hej, elcsodálkozott erősen a szomszéd, hogy fogja duflán visszaadni az ökröket, de azon is, vajon mit forgat a fejében a szegény ember.

Amikor minden megvolt, azt mondja Picurka az apjának, hogy csak fogja bé az ökröket, vegye csak a véka búzát, s mehetnek ki a földre.

Közben Picurka magára rántotta az új ruháit, mit édesanyja varrt az imént neki, s azzal mentek is.

- Édesapám, magam az eke szarvára ülök, te csak tíz lépésről kövess. Aztán ha valaki meglát, csodálkozni fog, hogy az ökrök maguktól szántanak, mert engem nem látnak meg. Meg is kérdik, eladod-e őket, te egyből ne állj belé, de aztán mondd azt, hogy igen, ha egy ökörért hármat adnak. A többit majd meglátod!

Nekiállnak, szántanak, s hát egyszer csak megjelenik az úton egy atyafi. Nézi-nézi a maguktól szántó ökröket, aztán a szegény emberre néz, s odakiált: Hallja-e, jóember? Hogy lehet az, hogy ezek az ökrök maguktól szántanak?

- Úgy, hogy ezek elvarázsolt ökrök — suttogetta Picurka, hogy mit válaszoljon az édesapja, aztán így folytatta.
- Ezek azt csinálnak, amit mondok nekik.

Csodálkozik ezen egy sort az ember, ilyent sem látott még...

- Hát — mondja —, éppen a vásárba igyekszem, hátha akad valami ott nekem is, de nem is megyek tovább. Biza én megvenném az ökreit!

- Ugyan — így a szegény ember —, nem eladók ezek. Ilyen nincs több a világon. Hát mivel dolgoznám meg a földemet?

- Ide figyeljen — kötötte a karóhoz az ebet az idegen —, fejenként kettőt is adok az ökrökért!

- Kettőt? Miért nem hármat. Úgy a szerencsésebb. Aztán meg, mondtam, hogy ilyen több nincs.

- Na jó. Legyen három. Akkor hat ökröt kap, s viszem mind a kettőt, jól van-e?

- Ha gyorsan elővezeti, akkor jó — mondta a szegény ember, s azzal szántott tovább. Csak odaszólt az ökröknek: - No, mehettek tovább! Azok mentek is. Mert Picurka megnógatta őket az eke szarváról.

Erre elrohant gyorsan az idegen ember, s egy óra sem telt el, már ott volt hat ökrrel.

Gyorsan kifogták a két ökröt, a másik hatot egy fához kötötték, s a vásár amint megvolt, ment tovább az idegen a maga útjára a két ökrrel.

- Édesapám — szólt Picurka —, négy ökröt csak hajsál át a szomszédhoz. A cserét nem veszi észre, de meg fogja kérdezni, hogy csináltad, hogy kettő-kettő van most belőle. Te csak mondd azt, hogy még az árnyékát is megtetted az ökröknek, aztán a többi magától történik. Aztán mondd meg, hogy ha nem jól végzi dolgát, magára vessen.

- Hej, te fiam — mondta a szegény ember —, te aztán rám ütöttél! Amikor fiatal voltam, épp olyan eszes voltam én is, mint te.

Azzal át is hajtotta a négy ökröt a szomszédba. Hej, ölte is az irigység a szomszédot erre, hát megkérdezte, honnét teremtette elő az ökröket. A szegény ember előadta úgy, ahogy a fia mondta, s azzal otthagya a szomszédot, hadd gondolkodjék a hallottakon. Még válaszolt az ajtóból:

- Aztán, ha dolgát nem jól végzi, magára vessen.

- Jó, jó — mondta a gazdag ember.

- A búzát visszaadom kamatostul, megduplázom. Az ekét pedig ahogy adta. Jó-e?

- Nem kell nekem többé semmi. Csak tartsa meg mind. Most én úgy elszaporítom az ökröket, hogy lesz itt gazdagság. Abból veszek, ami kell.

Hazaért a szegény ember, s eltátotta a száját erősen. Hogyne, amikor látja, hogy az egész föld már meg van munkálva.

- Hát ezt hogy csináltad? — kérdezte Picurkától.

- Könnyen, édesapám, mert csak szóltam az ökröknek, azok egymás mellé álltak, én befogtam, s már intéztük is. Most pedig azt mondom, együnk is valamit, mert nagyon megéheztem.

Az öregasszony annyi fuszulykalevest főzött, hogy az ejsze egy regimentnek is elég lett volna. Puliszkát mellé, hagymát, s aztán úgy jóllaktak mind a hárman, hogy alig tudtak megmozdulni.

Ekkor az öreg embernek eszébe jutott a tündér. A tündérről pedig a madarak. Ki is tettek egy nagy halom puliszkát, s hát lássatok csodát! A környék összes madara egy pillanat alatt ott termett. Azok is bélaktak jóízűen.

- Mi a következő lépés, fiam? — kérdezte a szegény ember Picurkát. - Azt hiszem, hogy megszaporodtunk, jó volna egy nagyobbacska ház is.

- Lesz az is — mondta Picurka —, de előbb menj el a királyhoz, s mondd meg neki, hogy vigyázzon, mert holnap reggel a fő-fő minisztere és a fő minisztere meg fogja kínálni tisztességből egy pohár borral, azt pedig ne igya meg, mert meg akarják mérgezni. A többit bízd reá.

- Hát te ezt honnét tudod? — kérdezte hüledezve a szegény ember. - Tán csak nem vagy táltos is?

- Dehogy, édesapám. Amíg te a szomszédhoz vitted az ökröket, erre járt a király két minisztere, és éppen arról beszélgettek, hogy elteszik láb alól a királyt.

Így már minden tiszta volt, és el is indult a szegény ember a királyi palotába. Amint a király elé kerül, mondja, mi fog történni. Erre úgy megharagudott a király, hogy alig tudta a szegény ember lecsillapítani.

- Ide figyelj, te szegény ember — mondta a király —, ha ez igaz, amit ugyan nehezen hiszek el, akkor úgy megjutalmazlak, mint még soha. Megitatom velük a bort, aztán kiderül.

- Ahogy gondolja, felség — mondta a szegény ember, s hazament.

Hát másnap hallják, hogy mi történt. Meghalt a király két minisztere. Jóformán el sem gondolkodtak az ügyön, máris hívatta őt a király maga elé.

- Na, te szegény ember, igazad volt. Kicseréltem a poharakat úgy, hogy senki ne vegye észre, s csakugyan méreg volt benne. Mind a ketten ittak belőle, s mind a ketten meg is haltak — mondta a király. - Most pedig mondd meg, mit kérsz cserébe, hogy az életemet megmentetted?

- Fennség — kezdte a szegény ember —, ha nem kerülne nagy fáradságába és sok pénzbe, szeretnék egy nagyobbacska házat a családomnak, mert ami most van, olyan régi, hogy egy nagy szél elviszi egyszer a fejünk fölül.

- Máris küldöm a legjobb építészeimet. Csak menj haza nyugodtan, mert kezdenek is hozzá! Még ma átköltözhetnek. A szegény ember megköszönte szépen a király jóságát, segítségét, s elindult hazafelé. Hát ahogy odaér a házukhoz, látja, hogy a kertjükben akkora ház épül! Úgy sűrögnek-forognak a munkások, hogy olyant még nem látott.

Jóformán meg sem szusszant, s a ház fel is volt építve. Avval be is költöztek azonmód.

- Na — mondja a szegény ember felesége —, ebből aztán lesz zuvat, elég nagy. S hát ha még a szomszéd gazda is megneszeli a dolgot, akkor lesz még, ami nem volt!

- Egyet se törődjön azzal — mondta Picurka —, az ostor vége még nem csattant el. Mindenki azt kapja amit megérdemel.

Hát csakugyan, alighogy beköltöztek hárman a nagy házba, már rohant is a szomszéd gazdag ember.

- Az áldóját neki — dült-fült az irigységtől —, ezt meg hogy érted el, hogy ekkora házat épített neked a király?

- Hát úgy — suttogta Picurka édesapjának —, hogy éppen erre járt a király és akkor én teljes torkomból kiáltottam: jó a királynak, mert palotában lakik. Erre né, bosszúból nekem is építtetett egyet.

El sem mondta egészen a szegény ember a mondandóját, a szomszéd már futott is a király udvarba, ott torkaszakadtából eléadta az imént hallottakat. A király tudta, hogy kivel áll szemben, hát gondolta magában: - Ejnye, nem elég neked az a sok gazdaság, még több kellene? Nesze neked! Küldte a szolgáit nyomban, azok mindent elkoboztak a gazdag embertől. Amije volt, azt szétszóztatták a szegények között.

De bizony az öregasszonynak is igaza lett, mert olyan zuvat kerekedett a hírből, hogy hét határról is eljöttek az emberek megnézni a szegény emberék házat.

Hogy el ne felejsük, volt a faluban egy szegény, dolgos leány is, ki éppen abban az időben dolog nélkül volt. Ő tartotta el eddig is a szüleit, elindult hátha megszánják az új házban, és munkát adnak neki. Bé is állított azon nyomban munkát keresni.

Hogy, hogy nem, Picurkában is megpendült valami, odamondja az édesapjának:

- Fogadja fel a leányt, édesapám!

A leány pedig még azon szemperczek alatt munkába állt. Különben nem volt egyéb dolga, csak takarítani kellett, hogy mindig rend legyen.

Attól kezdve rend is volt, de történt egyszer, hogy takarítás közben a leány, rátalált a Picurka ágyikójára, ruhácskájára. Nem szólt semmit senkinek, kitakarította minden nap, mert közben észrevette, hogy bizony azt használja

is valaki. Picurka fogta magát, és egy szép levelet írt, melyben az állt: ha a leányt nem zavarná, hogy egy kis emberke szereti őt, válaszoljon.

Írt erre a leány is, hogy őt nem zavarja. Egyik este pedig Picurka az ágya szélén ült, mikor belépett hozzá a leány.

- Hát te vagy az? — kérdezte a leány. - Te írtál nekem?

- Én hát — mondja Picurka. - Én voltam az. A nevem Picurka.

Úgy egymásba szerettek, hogy csoda volt nézni őket. Már a szülők is megtudták a dolgot. Csak hát egy baj volt. Picurka nagyon kicsi volt, hát nem tudták, hogy élhetnek együtt.

- Na — mondja Picurka a hetedik este, attól számítva, hogy megszerették egymást —, ha tényleg azt akarod, hogy a feleségem légy, ma este együtt kell háljunk.

- Már hogyan akarnám — mondta a leány —, hisz az égvilágon csak te vagy kedves nekem, csak te vagy egyedül, ki engem szeret.

Le is fekszenek. Hát lássatok csodát, amikor reggel a leány kinyitja a szemét, mit lát maga mellett? Egy gyönyörű szép dalia fekszik ott.

- Picurka, te vagy? — kérdezte ámultan.

- Én vagyok, én. Mától kezdve a feleségem vagy. Tudd meg, hogy amiért nem viselkedtél velem csúnyán és mert a gondomat viselted eddig, én a tied vagyok.

A hírt gyorsan közölték a leány szüleivel is, hogy ők is tudjanak róla, aztán olyan nagy lakodalmat csaptak, hogy olyant a földkerekségen még nem láttak.

Azt mondogatják, a tündért is keresték, hogy jöjjön el mulatni, de mert nem találták sehol, minden madarat meghívtak a mennyegzőre.

Picurka és a felesége pedig még ma is élnek, ha meg nem haltak.

AZ ÉNEKES SZAMÁR

Hol volt, hol nem volt, hetedhét országon is túl, még tovább, az üveghegyeken is túl, az óperenciás tenger partjának innenső felén egy dimbes-dombos helyen volt egy piciny falu. Ebben a falucskában élt egy kicsi számár.

Ez a kicsi számár egyik nap elhatározta, hogy ő énekes lesz. Megunta már a sok giz-gazt, amit enni adtak neki. Hogyne unta volna, mikor látta, hogy a lónak, a tehénnek és a bárányoknak is finomabb ennivalót adnak, neki meg azt, ami maradt. Kórószárat és számartöviset. Arra is gondolt, felcsap énekesnek, faluról falura jár majd, s amikor annyi pénze gyűl össze, saját házat vesz. Aztán finomabbnál finomabb zöldségeket meg gyümölcsöket fog enni.

Na, de ha énekes akar lenni, tenni is kell valamit annak érdekében! Először meg kellene tanulni szépen énekelni. Így hát minden nap kiállt korán reggel a pajtája elébe, és énekelt: - Ííí-ááá! Íííí-áááá-íá!

- Né te, né! — mondták az állatok. - Még tényleg énekes válik a számarból.

- Az aztán — bólogattak az irigységtől a disznók is. - Még a végén olyan felfuvalkodott lesz, hogy tán meg sem ismer.

Csak egy öreg, okos ló hallgatott bölcsen. Nem szólt bele a vitába. Amikor másnap reggel is kiállt a kicsi számár énekelni, gondterhelten ráncolta össze a homlokát és magában így dünnyögött: - Nem lesz jó vége ennek!

Meghallotta azonban a ló szavát a kicsi számár, és az kérdezte tőle:

- Már hogyne lenne jó vége? Tán csak nem irigyled gyarapodó tudásomat az éneklésben?

- Nem én, te kicsi számár — mondta a ló. - Hallgass meg. Nem akarlak bántani, de az embereknek több hasznot hajtok, mint te, egész életemben sokat segítettem nekik. Ha sárba ragadt a szekér, én húztam ki, ha nagy fát vágtak ki az erdőn, én húztam haza. Télen-nyáron én cipekedtem. Mégis ha felnyerítettem olykor a büszkeségtől, rám csaptak korbáccsal. Hasznot hajtottam nekik, de a hangom senkinek sem tetszett. Hogy gondolod, te kicsi számár, hogy a te hangod tetszeni fog valakinek? Bizony, előbb-utóbb rád vernek, hogy elhallgass már!

A kicsi számár nem hallgatott a lóra. A következő reggel még korábban állt az istálló elé, hogy tudását gyarapítsa, gyakoroljon. Azt gondolta, ezután naponta négy-ötször fog énekelni.

Alighogy nekifogott énekelni, felgyúlt a gazda házában a mécses lángja, mert korán hajnalban volt ez, aztán káromkodva előjött a gazda, korbáccsal a kezében.

- A nemjóját neki! — kiáltotta. - Te bogáncsevő, nem hagysz nyugodni? — mondta a kicsi számarnak, s erősen elverte. Mikor beléfáradt a verésbe, visszament a házba aludni egy keveset, mert virradatkor indulni akart az erdőre fáért.

- Ugye megmondtam, te kicsi számár, hogy ebből még baj lesz? — mondta sajnálkozva a ló.

A kicsi számár azt gondolta, bíz ő a hibás, mert korán megzavarta a gazdát. Hát ezután nappalra halasztom az éneklésem! — mondta magában. És csakugyan, attól fogva délben és délután énekelt csak.

- Tán megbolondult a szamarunk, asszony — mondta egyik nap a gazda. - Né, milyen dolgot csinál. Az ember még a harangszót sem hallja meg, úgy visít a szamarunk.

- El kéne adni a szamarat — mondta a gazdaasszony. - Nem bírom, ahogy visít.

Még aznap eladták. A számár egy pásztorcsaládhoz került.

- Megtanítalak, ne félj én még hét nyelven is énekelni, csak fogjunk munkához! — mondta a kicsi számárnak a pásztor.

De megörült ennek a kicsi számár! Dagadt a melle a büszkeségtől, hogy ő hét nyelven is fog énekelni. Szegény nem tudta, hogy mit jelentettek a pászornak szavai. A hét nyelven helyett minden nap olyan verést kapott, hogy már alig tudott lábra állni. Így ment ez egy hétig. Aztán utána befogták dolgozni. Annyit kellett cipekednie, hogy közben elfelejtkezett az éneklésről. Este pedig alig várta, hogy lefeküdjön a szalmára, egy szempillantás alatt álomba szenderült. Azt álmodta, hogy nagy énekes lett belőle, s a világon már mindenhol ismerik. Olyan szépen énekelt álmában, hogy még ő maga is csudálkozott rajta. Mikor felébredt, nem felejtette el, mit álmodott. Büszke volt újból. Egész nap olyan jól dolgozott, hogy a pásztor is megdicsérte, és adott neki kockacukrot — éppen ahogy álmában. Mert a nézők is adtak neki. Ekkor elhatározta, hogy ezentúl csak álmában énekel.

Mivelhogy álmában az egész világ ismerte, úgy gondolta egyik nap, ideje volna, hogy itthon is megismerjék, ki ő. Mert ő az énekes számár. Nagyobb megbecsülést érdemel. Fogta hát magát, és kifutott a falucska legmagasabb dombjára, hogy onnét adja hírül: estére éneklést rendez a faluban. Látták az emberek, hallották is, hogy ott üvölt a számár a dombon, de tudomást sem vettek róla. Azt gondolta magában a számár: bizony nem hallották, mit szoltam. Bémegeyek a főtérrre.

Béfutott a főtérrre, ott aztán hírül adta nagy íí-áá-gatva, hogy mit akar. Az emberek azonban nem értették, mit akar, inkább azt hitték, hogy megszállta az ördög, hát összefutott a falu népe, ki kapát, ki kaszát vagy botot ragadott félelmében, s futottak, hogy kiűzzék az ördögöt a számarból. Ettől a számár erőst megijedt, s úgy elfutott a faluból, hogy azóta sem látta senki.

Itt a vége, te is fuss el véle.

LUSTA PETI

Élt egyszer egy szegény ember és egy szegény asszony. Dolgosok voltak nagyon, hogy legalább a mindennapi kenyerük meglegyen, de hogy megemlítsem, volt nekik egy fiúk, kit Petinek hívtak. Ez a Peti egész nap nem tett mást, minthogy ült a jó meleg kemencepadkán és jóízűen aludt. Bírta, tűrte is ezt jó darabig az édesapja. Mit volt mit tenni, tartotta őt is. Azonban egy szép napon kicsit megszorodott a munka házuk körül, hát beszél Petinek az apja:

- Hallod-e, Peti, gyere ki és segíts!

Ki is néz Peti, de amikor meglátja, hogy mennyi munka van, visszafordul, és fekszik le megint.

Keserves arcot vág az édesapja erre, és nagy felindultságában azt mondja:

- Hej, hogy az ördög vigyen el!

Hát még ki sem mondja jóformán, lássatok csodát, azon pillanatban ott termett egy csúf ördög.

- Na, jöttem Peti után — azt mondja —, éppen ahogy kívántad.

Megijedt erre a szegény ember is, csak most veszi észre, mit is kívánt. Ő biza csak úgy mondta, de nem hitte volna, hogy így lesz. Elkezdett rimánkodni az ördögnek, ne vigye el Petit. Majd csak megváltozik, mondogatta egy-folytában. Na, erre az ördög is meglágyult. Azt mondja:

- Jól van, na, adok három órát, addig beszélj vele, adjál útravalót is, de érte jövök mindenképp.

Avval úgy eltűnt, mintha a föld nyelte volna el. Nem volt mit tenni, Petinek az apja csak a bánattal maradt.

- Egyet se búsuljon, édesapám — mondta erre Peti —, ördögöt én még nem láttam, hát csak azért is elmegyek vele.

Ahajzt az édesanyja is nekiállt akkor, asztalkendőt vett elő, összekarisztozta az utolsó marék lisztet is a házból, süített két jókora lapótyát, szilvalekvárt melléje, belétette azokat az átalvetőbe és már útra készen is volt Peti.

A három óra is eltelt, jött az ördög és vitte is Petit. Épp csak el tudott búcsúzni.

- Te ördög — szólal meg egyszer Peti —, csuda egy jó dolog veled menni, ha a hátadon viszel. De most már letehetnél, mert né, erősen megéheztem. Együnk is valamit.

- Ne te, ne — így az ördög. - Enni tudsz, de dolgozni nem, mi?

- Beste lelke, rusnya férge, tegyél le inkább, nekem ne karattyolj — csattant fel Peti.

Leteszi az ördög Petit.

- Hej, Lusta Peti — mondja —, látom, te jobban értesz az átokhoz, mint én. Szívd vissza gyorsan, különben

nyomban itt letaszítlak a tüzes pokolba!

- Én igen! — vágott vissza Lusta Peti. - Csak ha teljesíted három kívánságom!

- Jó, csak gyorsan. Mi lenne az?

- Azonnal teremts édesapáméknak egy nagy házat, hogy jó módban éljenek ezután.

- Máris teljesült! — pattintott az ördög.

- Adjál nekik pénzt és boldogságot, egészséget.

- Teljesült!

- Teljesítsd édesapámnak legfőbb akaratát.

- Megvan! — mondta az ördög. - Most visszaszívod az átkod?

- Visszaszívtam!

Avval nekiláttak, hogy egyenek is valamit.

Peti kiterítette az asztalkendőjét, elővette a lapótyákat, s megfelezte. Látja azonban, hogy valamiért finnyáskodik az ördög. Meg is kérdi tőle:

- Ugyanbiza mi nem tetszik neked?

- Minden tetszik, csak né mi van — mondja az ördög —, én föld alatt élek, hát föld alattival is kell táplálkoznom. Ha nem eszek meg legalább egy hernyót, rosszul leszek.

- Jól van no, nehogy itt nekem gazul légy, inkább hozok egy hernyót — mondta Peti és elment, hogy hernyó után nézzen.

Kis idő múltán hozta is. Az ördög békapta úgy, ahogy volt, és már is látszott rajta, hogy jól érzi magát.

Avval összepakolta Peti a maradékot, belé az átalvetőbe és már úton is voltak ismét. Egyszer csak egy falu mellett haladtak el, s hát látják, hogy a kubikban ott téblábol jópár szegény ember és szegény asszony. Még gyermekek is voltak ott, mindenki túrta a szemet, földet. Erősen elszorult ettől Petinek a szíve. Egyből a faluja jutott eszébe ettől. Azt kérdezi az ördögtől:

- Tudnál-e segíteni ezeken a szegényeken?

- Amíg velem vagy, kívánságod parancs — mondta az ördög, és csettintett nyelvével egyet. Hát látja Peti, hogy a kubikban minden ember, akik éppen a sok kacatot markolászta, jókora tarisznnyákat emel fel, s azok színültig vannak ezüsttel, arannyal.

Mintha mi sem történt volna, mentek tovább. A falu közepén lehettek, amikor bésteledett. Elindultak szállást keresni. Késő is volt már, a kapuk mindenütt zárva voltak, nem volt mit csinálni, elhatározták: tovább mennek. A falu határában találtak végre egy elhagyatott csürt, gondolták, ott elhálnak. Bé is mennek oda. Felmásztak az udorba, volt is ott egy kis száraz széna, arra feküdtek le. Már aludtak volna el, mikor hallják, hogy odalent nagy a zivaj. Nézik, hát egy rablóbanda osztozik éppen a zsákmányon.

- Na — suttogta Petinek az ördög —, ezt én sem tűröm! Avval leszól a rablóknak:

- Nekem is adjatok! — és megmutatta magát a rablóknak. Azok amikor látták, hogy egyenesen az ördög szólt hozzájuk, úgy megijedtek, hogy szólani sem tudtak. Aztán neki, ahogy feleszméltek, mindegyik megfutamodott, amerre látott. Mind otthagyták a sok lopott kincset.

- Na most alhatunk — mondta az ördög.

Másnap a faluból kifelé menet találkoztak egy koldussal, aki éppen a kubik felé tartott. Peti megállította, és mondta neki, né, nem érdemes oda menni, mert ő jobbat tud. És előadta a csűrben történeteket. Az egész kincs az övé lehet, ha oda megy — mondta a koldusnak.

Na, de a falu határában megáll az ördög. Azt mondja:

- Itt a pokol kapuja. Megérkeztünk.

Csakugyan, nézi Peti, s hát látja, hogy egy mogyoróbokorban ott tátong egy sötét lyuk. Bémásztak, de a pontosság kedvéért elmondom, hogy éppen hat napig mentek lefelé, míg elérték a pokol birodalmát.

De, hogy össze ne keverjem a dolgokat, ahogy távolodtak a föld felszínétől, egyre lejjebb ereszkedtek, Peti egyre lustább lett megint. Még mozogni is lusta volt. Ott tartott már majdnem, hogy vitetni akarta magát az ördöggel. Hát az ördög sehogy sem értette, hogy van ez. Kint a világban jószívű és szorgalmas volt, egészen azóta, hogy elhagyták az otthont, de a pokolban megint visszaváltozott lustává, mint amilyen otthon volt. Gondolta, nem szól semmit, hadd lám mi derül ki ebből? A pokolba csak az kerül, ki lusta és rossz ember, hogy dolgozzék ott. De Peti csak fogta magát, egy sarokba úgy befeküdt, hogy amíg enni nem kellett, ki sem jött onnan. Nem volt mit tegyen az ördög, futott gyorsan a pokol fejedelméhez, Belzebubhoz tanácsot kérni.

- Né, hoztam egy embert — mondja a fejedelemnek. - Lusta Peti a neve is, olyan lusta. Eddig úgy volt, hogy aki a felvilágban lusta volt és ide hoztuk, itt gyorsan megtanult mindenfélét dolgozni, de ez a Peti egy fikarcnyit sem mozdít semmin se. Mit tegyek hát?

- Van gyógyír erre is! — nevetett fel Belzebub. - Zárd be egy szobába hat napot, csak hernyót adjál enni minden nap. A többit meglátjuk.

Úgy is tett az ördög. Lusta Petit bészárta hat napon át, hernyót vitt neki, mást aztán semmit. Közben teltek a napok a pokolban is, Peti persze a kisujját sem mozdította semerre sem. Azonban a hernyókat mind megette, s még követelt belőlük többet is. Ezt nem bírta tovább az ördög. Futott újból Belzebubhoz.

- Megfordult ejsze a világ, mert né — panaszkolja — Peti semmit sem csinál ugyan, de eszi a hernyóinkot. Hát ilyen még nem volt, amióta pokol a pokol. Ha így megy tovább, mi mind kifogyunk az élelmünkből!

Hej, erre a hírre erősen megijedt Belzebub is. Nyomban utasította, hogy vissza kell vinni Petit a földre, mert különben baj lesz, még a pokol is felfordulhat.

Mit volt mit tenni, fogja az ördög Petit és usgyi, rohant is vele fel a felszínre. Hát amint kiérnek és Peti megpillantja a napfényt, azt mondja:

- Ej, be éhes lettem. Nem tudom, mi lett velem, de úgy érzem, mintha egy falatot sem ettem volna. Hát így vigyázol rám?

Több se kellett az ördögnek, egyből rimázkodni kezdett:

- Jaj, Peti, csak éppen több hernyót ne kérj! Mindjárt üres a tartalék kamránk is. Parancsolj inkább bármi mást.

- Hát hernyóra éppen nem fáj a fogam — mondja Peti —, de jó pecsenyét szívesen ennék.

Csettintett az ördög örömmel és már ott is volt a pecsenye. De most már sehogyan sem tudott eligazodni, miféle változás ez hirtelen.

Peti jóllakott, aztán leheveredett, hogy aludjon egy keveset. Na, gondolta az ördög, most aztán ki tudja, meddig akar lustálkodni. Így amikor Peti elaludt jó mélyen, fogta magát gyorsan és futott is vele vissza a Peti falujába. Meg sem állt a szülői házig.

Volt nagy öröm a háznál! Közben felébredt Peti is, ő is megörvendett, hogy ilyen hamar otthon van.

- Na — mondta —, nézzünk szét, miféle gazdaság van itthon!

Az ördögnek pedig erre nagyon sietős lett a dolga, de azért valahogy nem tudta megállani, hogy meg ne kérdezze Petitől:

- Árukl el nekem, mi volt a harmadik kívánságod?

- Hát az, hogy édesapámnak legszebb álma teljesüljön.

- Hű a mindenit! — kiáltott fel az ördög. - Akkor innen fúj a szél. Hiszen akkor az volt az álom, hogy ügyes,

dolgos legyél. Azért lettél egyszerre olyan segítőkész már útban is.

- Úgy lehet, ahogy mondd! — hagyta rá Peti.

- Hát akkor ezért nem csináltál semmit a pokolban. A kívánság nem téged fogott, így a pokolban majdnem olyan lettél, mint mi. Még jó, hogy nem maradtál ott. Lett volna baj elég.

- Ne is panaszkodj, hallod-e! Most, hogy nagy út áll mögöttem, kedvem szottyant egy kis henyélésre.

Ettől úgy megfutamodott az ördög, hogy azóta sem látta senki.

Petiből pedig dolgos ember lett. Attól kezdve együtt dolgozott a szüleivel. Később feleséget is kapott magának, s talán még ma is élnek, ha meg nem haltak.

PUSZTULJKA

Valamikor nagyon-nagyon régen, amikor a legyek még nagyon kevesen voltak — ez talán a világ kezdetén volt, de az is lehet, hogy valamicskét errébb, mikor szemtelenségük helyett inkább mindenevő falánkságukról voltunk híresek —, élt velük rokon földön egy ember is. Úgy hívták, hogy Csalóka Péter. Ez volt neki a neve, főleg azóta, hogy már mindenkit bécsapott maga körül. Egy szép nap hívatják a paphoz.

- Na itt volnék! — dobbant lábával a küszöbön. - Miért hívatott? — kérdezi.

- Hej — mondja a pap —, né, itt az a baj, hogy a legyek úgy röpködnek, járnak mindenfelé, hogy az már félelmetes, s emellett mindent falnak fel.

Csalóka Péter erre megvakarta feje búbját kucsmája alatt, s bölintott jó nagyot:

- Aztán fizetség mi lenne?

- Kied csak intézze el a legyeket, s elválik utána — szólt közbe a papné is, ki ott sürgött-forgott körülöttük.

- Hát jó! — mondja Csalóka Péter. - Innét mind eltűnnek ezek. Avval neki, leveti derékszíját, suhint egyet, suhint kettőt, s vagy tíz légy nyomban feldobta szőrös lábát.

No, hány pusztuljkát kell még földhöz teremtenem? — kérdi azzal. Mert, hogy ne feledjük, kadácsi volt Csalóka Péter, s ott így hívták a legyet.

Ettől csak úgy ámult-bámult a pap s a papné. Azt mondja ekkor a papné:

- Ha ilyen gyorsan ment, akkor biza mi is megcsinálhattuk volna ugyanezt.
- Akkor jó — bölintott komótosan Csalóka Péter —, én nem bánom, de most adjanak fizetséget.
- Még hogy fizessünk? — csattant fel a papné. - Azért, hogy a pusztuljkákat leütötte? Azt már nem! — rikácsolta. Látta Csalóka Péter, hogy itt fukarság van, hát máshonnét próbálkozott.
- Jó, akkor dolgozok én itt egy esztendő. Akkor lesz fizetség?
- Na úgy igen! — erre már a pap is hevesen bólogatott. - Az első, hogy fát kell hozni az erdőről minden nap.
- Áll az alku! Kezddhetem is — mondta Péter, s kiment, vette a fejszét, kötelet, aztán kiindult az erdőbe. Ott levágott tíz nagy rakás fát, azt felaprította, s nekiállt összekötözni. Éppen végzett vele, amikor honnan, honnét nem, egy óriás állt eléje. Azt mondja:
 - Állj meg, Péter! (Az óriás még nem tudta, hogy Csalóka a neve.) - Annyi fát hova viszel? Ha így folytatod, mi marad itt?
 - Te csak ne szólj bele a munkámba — mondta neki Csalóka Péter —, mert ha felbosszantasz, mint a papné, nézd meg, mit csinálok!
- Erre erőst elfogta a kíváncsiság az óriást, hogy mit csinálhat Péter. Nem szólt egy szót sem, s hát mit látnak szemei! Péter neki, s egy hosszú kötéllel elkezdte bekeríteni az egész erdőt.
 - Ho-ho! — áll elébe az óriás. - Abból mi lesz?
 - Hogy-hogy mi lesz? Hát bekerítem az erdőt, s kihúzom mind a fákat, beviszem a papékni. Többet ne kelljen ide kijönnöm.
- Megrettent erre az óriás. Még ilyen erős embert nem látott. Így aztán szól Péternek:
 - Ne húzd ki, Péter, inkább segíték hazavinni a levágott fákat.
- Csalóka Péter gondolkodik egy kicsit, aztán bölint. Erre az óriás felmarkolja a tíz csomó fát, a tetejére ülteti Pétert, s mennek is béfelé. Egyenest a pap házához tartanak. Éppen kint van az udvaron a papné, s meglátja az óriást, Csalóka Péterrel a tenyerében, persze a fával együtt. Elsápad erre félelmiben, de irigységében is, hogy né, most aztán fizetni kell. Jó a pap is, s az is meglátja. Ő is megijed.
 - Na, ide az udvarra tedd csak le a fákat — utasítja Péter az óriást. - Aztán amit megígértünk, azt tartsuk is meg! — mondta búcsúzkodásul, mert ment is el az óriás.
 - Ez mi volt, Csalóka Péter? — kérdi a pap később, amikor már magukhoz tértek rémületükből.

- Mi volt? — teszi a nagyot Csalóka Péter. Pedig tudta jól, hogy mit kérdeztek, és miért.
- Hát, hogy barátkoztál meg ezzel az emberevő óriással, aki eddig minden emberfiát megevett? Még a tenyerén hozott ide, fástól.
- Ja, ő a barátom már régtől fogva. Azért jött el velem, hogy útközben bántódásom ne essék. Aztán kíváncsi volt, hol dolgozom, mert azt mondta, ha nem fizetnek, ide jó, és úgy szétlapítja a helyet, azt utána sikárolni lehet már csak. E szavak hallatán úgy megijedtek a papék, hogy azon nyomban fizették. Még többet is adtak ejsze.
- Ej — mondta nevetve Csalóka Péter —, ha ilyen jól fizetnek egy napra, itt kéne maradjak egész esztendőre is. Na ettől olyan szemeket meresztettek a papék, mint a kút kávája. Ellentmondani nem mertek, hát belé kellett egyezzenek, úgy félték. De alighogy félrébb lépett tőlük Csalóka Péter, máris azon tanakodtak, hogyan lehet elküldeni, esetleg eltenni láb alól.
- Este szemszúrásból még beállított hozzájuk Csalóka Péter.
- Hát pusztuljkából van-e még? — kérdezi.
- Abból biza már egy se maradt — mondja a papné.
- Hanem amikor lefeküsznek a pap és a papné, egyikőjüknek eszébe jutott valami: El kéne küldeni Pétert vízért a határon túli kútra. Azt éppen az óriás őrzi, s ha véle lesz baja a kút miatt, biztosan felfalja Pétert.
- Meg is tetszik ez mindkettőjüknek, s korán reggel utasítják is Pétert, hozzon vizet a határon túli kútból.
- Nekivág Csalóka Péter a hosszú útnak, megy árkon-bokron át, túl a határra. Egyszer csak megérkezik a kúthoz. Körbejárja, nézi, nézegeti, s mit gondol, mit nem, előveszi kötelét, hurkot vet rá, és azt jó szorosan a kútkávéra erősíti.
- Nagy döngetés hallatszik, jó valahonnét az óriás. Már messziről felismeri régi ismerősét, Pétert, sejti nyomban, hogy itt valami csalafintaság történik. Odaér, és kérdezi:
- Hát most mit művelsz a kutammal?
- Én éppen kötözöm, hogy húzzam haza a papékni, mert né, azt mondták, ebből a vízből kell nekik. Ha nem haragszol, én végezném tovább a munkát!
- Nem egyeztünk mi meg valamiben? — kérdi az óriás.
- Igen, de azt az erdőre egyeztük meg, s nem a kútra.
- Ide figyelj! Látom, te tényleg erős legén vagy, hátha segítesz nekem valamit, akkor viheted a kutamot. Ha nem, akkor a kút is itt marad — mondta az óriás. - Mit szölsz ehhez?

Gondolkodik egy kicsit Péter, s aztán nyújtja kezét. Kezet ráznak, ahogy illik, majd kérdi Péter, mi lenne a segítség az óriásnak.

- Nem messze innen — kezdi az óriás —, a Jézuskiáltó mögött van egy palabarlang. Ott lakik egy ördög. Ha azt legyőzöd abban, hogy kettőtök közül ki tud nagyobb hazudni, akkor ő innen végleg elkotródik. Tudd meg, hogy már annyi bajt okozott nekem, és minden élőnek itt a környéken, hogy sokat. Ez volna a nagy segítség. Tudod, hiába van óriás testem, ő rajtam is kifog sokszor.

- Nem bánom — mondta Csalóka Péter — mindent megteszek, hogy az a csúf ördögfattyú elkotródjék innét. Avval nekiindult. Éppen délre ért oda a palabarlanghoz. Odaáll a barlang szájához, s kiált egy nagyot.

- Hallod-e te ördög — mondja —, én hozzád jöttem. Gyere csak ki. Tudom, hogy odabent vagy!

Kiszökik erre az ördög, s kérdi: - Hogy merészelsz te zavarni? Tudod-e, én ki vagyok?

- Hogy tudom-e? Hát mit gondolsz, te féreg, nem látszik eléggé rajtad? Különbben azért jöttem, hogy legyőzzelek hazugságban.

- Ha-ha-ha — kacagott nagyot az ördög. - Te? Na ezt megnézem magamnak.

- Eltakarodsz innét, ha legyőzlek? — kérdezte Péter.

- Én a szavam sosem tartom bé — mondja az ördög —, de ha legyőzöl, én még szégyenemben sem maradok itt!

- Akkor kezdheted te először! De vigyázz — intette Péter —, mert ha elhiszem, akkor véged.

Gondolkodik erősen az ördög, egyszer csak azt mondja:

- Tudod-e, hogy én olyan erős vagyok, hogy bármit elbírok a hátamon?

- Hallottam egyet s mást erődről, hogy olyan erős vagy, de mégsem hiszem el — mondja Csalóka Péter.

Elhült erre az ördög.

- Hát miért nem hiszed?

- Jó, elbírsz egy elefántot is, egy házat is, már ha az erődről van szó, de idefigyelj! — kacagott fel Péter. - Azt én kötve hiszem, hogy a földet felemeled a helyéről. Állj meg, nem akarok én rosszat, kisebb dolgot mondok: ott a Hold, hadd lám, emeld fel!

Erre a beszédre úgy elfutotta a méreg az ördögöt, hogy azt sem tudta, hová legyen el. Bélátta, hogy azt bizony ő nem tudja megemelni.

- Akkor te jössz! — mondja duzzogva Péternek.

- Hej — kezdi Péter —, valamikor sokat halászgattam, történt egyszer, hogy kimegyek a folyóra, ehejt a Küküllőre, s bédobom a horgot. Egyszer érzem, hogy megfogott valami. Húzom erősen, még fárasztottam is, az áldóját neki, s amikor kivesszem a horgot, rajta van egy kijárolámpás, s még égett is benne a kanóc!

- Hű, a mindenét! — csodálkozott az ördög. - Valaki akkor a hideg, soha ki nem alvó pokol tüzéből gyújtott bé a lámpásba, az van csak, ami ki nem aluszik. Ezt gyorsan jelentem is Főcsínytevőségének a Pokolban. Lesz baj ebből odalent, hisz éppen onnan tűnt el jó ideje már. Na, de szégyen vagy nem, győztél, s így itt hagyom ezt a világot — folytatta az ördög, s abban a pillanatban úgy eltűnt, hogy tényleg nem látta színét senki azóta sem.

Igy nyugodtan visszaindult Csalóka Péter az óriáshoz, s jelentette, mi történt. Meg is örvendett erre az óriás.

- Na, Péter — mondta —, nem bánom, viheted az egész kutat.

Ej, dehogy viszem én! — mondta Péter. - Főleg nem oda, azoknak a zsugori papéknak. Viszek azért egy vederrel, s legyen az elég — mondta, aztán az óriás adott neki egy vedret, de az akkora volt, hogy csebernek is beillett volna. Megtöltötték, aztán kettesben indultak visszafelé. Az óriás vitte a csebert, Csalóka Péter pedig a vállán ült, onnét irányította.

Ettől aztán még jobban megijedt a pap és a papné, hogy lám megint élve jő vissza Péter. Az óriás pedig letette az udvarra a csebert és Pétert, elköszöntek egymástól, ment ki-ki a maga dolgára.

Kérdi Csalóka Péter: - Hát pusztuljka van-e?

- Egy sincs, egy sincs! — mondják gyorsan.

- Akkor jó! — mondta Péter. - A mai béremet kérem.

Fizettek is gyorsan, még kétszer annyit adtak, mint először adtak volt.

Eljött az este is. Lefekszik a pap, a papné, törik erősen a fejüket, mit tudjanak kitalálni, hogy már végleg megszabaduljanak Csalóka Pétertől. Egyszer csak eszébe jut valami a papnénak:

- Te! — mondja. - Kitaláltam valamit.

- Mi az te? Gyorsan elmondd! — így a pap.

- Ha elaluszik, fogjuk meg, tegyük egy zsákba, s bé vele a Küküllőbe! Onnét ki nem jő többet.

- Ez igen! Menjünk, nézzük meg, elaludt-e. Avval lábujjhegyen átosonnak a szomszéd szobába, mert Csalóka Péter kikötötte volt, hogy neki ott a helye. Bémennek csendesen, hát látják, hogy úgy aluszik, még horkol belé. Neki, kerítenek egy zsákot, beléteszik, aztán usgyi neki, a Küküllőig meg sem akartak állni. Éppen értek volna a folyó felé, hát látják, hogy ott a korcsománál tolongnak az emberek. Na, erre olyan kíváncsiak lettek, mi lehet ott, letették

a zsákot egy sarokba és bementek a korcsomába.

Útközben persze megébredt Csalóka Péter, egyből tudta, hogy itt baj van, hát kiabálni kezdett a zsákból: - Nem akarok gróf lenni! Nem akarok gróf lenni!

Meghallja ezt egy juhászbojtár, ki éppen hazafelé terelte a sok juhot, odaszökik gyorsan, kioldja a zsákot.

- Ejnye — mondja nevetve — én lennék szívesen!

- Akkor cseréljünk! — ugrik ki a zsákból Péter. S tényleg, a bojtár már bújt is a helyébe a zsákba. Csalóka Péter meg a juhnyáját bételerelte a vízpartra.

Alig telt el egy kis idő, látja, hogy a pap és a papné, zsákkal a hátukon, oldalognak a part felé. Bédobták a zsákot a vízbe, az el is merült szempercek alatt. Avval indulnak visszafelé, de látják, hogy jó vélik szembe Csalóka Péter, és egy egész juhnyáját terelget maga előtt.

Előbb a félelem, majd az irigység környékezte őket. Kérdik is:

- Hát honnét vannak ezek a juhok?

- Onnét a vízből né! — mutat a vízre Péter. Csakugyan ott látszottak a juhok árnyékai a part mellett.

Erre azt mondja a papné a papnak: - Ugorj belé gyorsan te is. Nekünk is kell!

Mit tehetett a pap, hát ugrott, egyenesen a közepébe, mert ott nagyobbak voltak az árnyékok. Aztán hamar el is tűnt, csak a kalapja maradt fenn a vízen. A papné erre azt hitte, hogy lejjebb ment, hogy sokat összeválogasson, még döfködte is egy karóval a kalapját, még menjen lennébb.

- Lennebb csak, Károly! — kiabálta —, a javát válogasd! A kövériből csak!

Így a pap megfulladt a Küküllőben. Azt beszélik, a papné ma is a partot járja, bízta az urát, mit válogasson. Csalóka Péternek meg ott maradt a juhnyáj, és pénze is, amit a pap fizetett ki szolgálataiért. Egyszóval úgy meg-gazdagodott, hogy olyan messze környéken nem akadt.

Sokan azt mondják, hogy ez csak kevéske része mindannak, amit ő művelt, de biztos immár, ami biztos, mondjuk —ki tisztán, ha Csalóka Péter ne ütött volna le egy csapásra tíz pusztuljkát, talán későre gazdagodott volna meg.

Hát aki ezt nem hiszi, vagy a mesét nem szereti, járjon utána!

AMIT AZ ISTEN RENDELT

Hol volt, hol nem volt, hetedhét országon is túl, valahol még azon is túl, volt egyszer egy király és annak egy fia. Szép volt, daliás volt a királyfi, de az apjának nem volt öröme benne: napról napra sorvadott, soványodott szegény fiú. Hát azért, mert kígyó lakozott a királyfi gyomrában, s hiába is vizsgálták őt híres-neves gyógyítók, orvosok, hiába adtak a javasasszonyok különféle füvekből összefőzött kenőcsöt, a kígyótól senki sem tudta megszabadítani. Hát mit csináljon szegény? Gondolt egyet a királyfi. Ő bizony elmegy világgá, s addig jár-kél erre-arra, mígnem valahogy megszabadul a kígyótól.

Elindult a királyfi, s addig ment, mendegélt, míg egy nagy városba nem ért. Ott megállapodott egy szálláshelyen a koldusok között, aztán egész nap csak a templomokban járt, egész nap csak imádkozott. Abban a városban lakott egy király, s annak két lánya volt. A nagyobbik leány minden nap királyapja lába elé borult, s azt mondta:

- Légy győzedelmes, felséges apámuram!

A kisebbik is az apja lába elé borult minden nap, s azt mondta:

- Örülj annak, amit Isten rendelt, felséges apámuram!

De a királynak nem tetszett a kisebbik leány kívánsága, s egyszer, mikor már sokadszorra hallotta, megharagudott, és azt mondta az udvarmesternek:

- Hallod-e, már elegendő van a kisebbik leányom bölcs mondásából, add feleségül akármelyik jött-ment koldushoz, hadd örüljön végre annak, amit Isten rendelt.

Az udvarmester nyomban a templomba vitte a királykisasszonyt, s mert éppen a királyfit találta ott, neki adta feleségül. A királykisasszony nem búsult emiatt, pedig nem tudta, hogy akihez adták, az királyfi. Akárki is az, gondolta a királyleány, tetszett neki, s szívesen lett a felesége. Ott helyben megesküdek, s még aznap el is távoztak a városból.

Mentek, mendegéltek hegyeken, völgyeken át, nagy folyókon túl, messze földön jártak. Letelepdedtek egy tó partjára, éppen egy ismeretlen város határában. Alig pihentek egy keveset, a királyleány fogta magát, és bement a városba, hogy hozzon valami enni- és innivalót. A királyfi pedig ott maradt a tó partján. Üldögélt egy darabig, aztán egyszer csak elálmosodott, s hogy, hogy nem, egy hangyabolyra tette a fejét, hogy aludjon. Amint elaludt, a testében lakó kígyó kidugta a fejét, hogy egy kis levegőt szívjon. De abban a pillanatban a hangyabolyból is kidugta fejét egy másik kígyó, s az, amelyik a bolyban lakott, ráfordult a másikra:

- Te átokfajzat, minek kínozkod ezt a szépséges királyfit?

- Átokfajzat az ükapád — szólt a másik vissza —, hát te minek őrzöl két, arannyal töltött korsót?

Szóból szó kerekedett, s a két kígyó minden rosszat egymásra hordott. Egyszer csak azt mondja a hangyabolybéli kígyó:

- Hát aztán, azt hiszed, hogy talán mustárral kevert babból nem lehet olyan szert készíteni amitől te rögtön meghallnál?

- Te meg azt hiszed, hogy forró vízben főtt fokhagymával téged nem lehet megölni?

Na, ezt épp jókor mondták, mert akkor jött vissza a városból a királyleány, és meghallotta. Neki, s szempillantás alatt elkészítette mind a kétféle keveréket, s megölte mind a két kígyót azzal. A hangyabolyból pedig kiásta a sok aranyat és egyebeket, ami elég volt nekik egész életükben. Aztán felkerekedtek. Közben a királyleány elmondta töviről hegyre a történeteket a királyfinak is.

Akkor aztán nekivágtak az útnak s hazamentek a királyfiú apjához. Otthon nagy volt az öröm! De mielőtt megölték volna a lakodalmat, a királyleány az apjának futárral levelet küldött, melyben elmesélte, hol s merre jártak. Persze meghívták a lakodalomra az egész udvart is.

Most már csakugyan elhitte a király, hogy annak kell örülni, amit Isten rendel. Mert ember tervez, Isten végez!

Valahogy így volt ez, hát itt a vége, fuss el véle!

A KISEGÉR

Egyszer volt, hol nem volt, valahol mégis volt, mert az biztos, hogy nem itt volt — hetedhét országon innen, az üvegegyeken túl, a két Küküllő között volt egyszer egy ember. Irtó kicsi volt ez az ember, de bizony a tudománya nagy volt. Sok mindenféle csudát tett, hogy aki látta, szeme-szája elállt a csudálkozástól.

Elment egyszer ez a nagy tudó ember fürödni a Küküllőre, s hát ahogy fürdött, látja, hogy bépottyan a vízbe egy kis egerke. Hát ez honnét esett ide, kérdezte volna bárki más ember, de a nagy tudású emberke tudta, hogy a messi égből esett alá, egy sasnak a karmai közül.

- Na — mondta az ember —, Isten ezt az egerecskét nekem szánta. Bizony ha nekem szánta, leánnyá változtatom, és felnevelem.

Úgy is lett, ahogy mondta. Hókusz-pókusz, piripókusz, s az egerecskéből egy szempillantás alatt olyan szép kis-leánka lett, hogy messze földön nem akadt párja.

Telt, múlt az idő, esztendő esztendőre, s a kisleányból nagy leány lett. Azt mondja egyszer a sokat tudó ember felesége:

- Hallá-e, megnőtt a leányunk tisztességesen, férjhez kéne őt adni mán.
- Igazad van — mondotta az ember —, jó lesz-e neki vajon a Napisten?
- Azt már mondja meg a leány, és ne én.

A nagy tudású ember erre neki, s elhívatta a napistent. Az jött is egyszeribe.

- No lányom — mondta a nagy tudású ember —, feleségül mész-e a Napistenhez?
- Nem megyek — felelte a leány —, mert a Napisten igen forró nekem. Hozz valaki mást, énnekem kedvesebbet.
- Hát van-e nálad hatalmasabb? — kérdezte a nagy tudású ember a Napistent.
- Már hogyne volna. Az Esőisten hatalmasabb, mint én, mert ha előmbé áll a fellegekben, akkor emberi szem nem lát engem.

Erre a nagy tudású ember hívatta az Esőistent.

- Hát ehhez feleségül mész-e? — kérdezte a leányt.
- Nem biza én, mert né, olyan sötét, mint az éj lelke. Hozz valaki mást, kedvemre valóbbat.
- Van nálad hatalmasabb? — kérdezte a sokat tudó ember az Esőistent.
- A Szélisten hatalmasabb — felelte az Esőisten —, mert ha el akarja kergetni a fellegeket előlem, meg is teszi. Mindjárt hívta is a sokat tudó ember a Szélistent, s kérdezte a leánytól:

- Tetszik-e neked a Szélisten?
- Dehogy tetszik, hogy tetszedjen, amikor olyan izgó-mozgó. Sosincs egy helyütt. Hozz valaki mást, kedvemre valóbbat.

- Hát ki hatalmasabb nálad? — kérdezte a sokat tudó ember a Szélistent.
- A Hegyisten, mert az megakaszt a nyargalásomban, ettől mindig gyengülök egy kicsit.

Elhívta a Hegyistent is a sokat tudó ember, de a leánynak az sem tetszett. Azt mondta:

- Ez kemény nekem. És igen dacos. Amíg a világ, egy helyben áll. Hozz kedvemre valóbbat.
- Van-e nálad hatalmasabb? — kérdezte a sokat tudó ember a Hegyistent.
- Hogyne volna! Az egér hatalmasabb nálam, mert ki meri vájni az oldalamat.

No, erre körülnézett a sokat tudó ember, s hát abban a pillanatban dugta ki egy lyukból a fejét egy egér. Egyszeriben nyakon csípte, s mondta a leánynak:

- No, ez hogy tetszik?
- Most azt mondom, hogy ez tetszik nekem. Ez bizony kedvemre való! S a leány egész nap örvendezett ennek. Este aztán így szólt az apjához:
 - Feleségül megyek hozzá, csak először változtass vissza egérré, édesapám.
- A sokat tudó ember erre visszaváltoztatta a leányt egérré és boldogan élt a párával — mert hiába! — úgy mondják, mindenki a maga fajtájához húzódik legszívesebben. És még ma is élnek, ha meg nem haltak.

AZ OKOS SZEGÉNY EMBER

Élt egyszer, valamikor régen Fiafalván egy szegény ember. Dolgoztatott kint a határban, földet ásott, s azt hordta bé a faluba, mert csuda egy tulajdonsága volt annak a földnek: sós volt az íze. Így hát kellett az állatnak és embernek egyaránt. Hát amint ott ásogat, egyszer csak kemény helyre ütközik az ásója. Nekiáll türelmesen, ásta körbe azt a keménységet, s hát egy lőfej nagyságú sódarabra bukkant. Ilyent sem látott még a környéken! Elhatározta, hogy elviszi a királynak ajándéknak. Akkor a sóval mit is kezdjen ő, szegény feje. Gondolta, ha megtartaná, még baja esne miatta. Ugyanis ritkaság volt arrafelé, mint az arany.

Hazafelé menet meglátja a nagy sódarabot a gazdag szomszédja.

- Ide figyelj, te szegény ember — mondja a gazdag ember —, azt a sót vagy nekem adod, vagy a királynak, de meg nem tarthatod. Mit szólsz ehhez?

- Én a királynak adom, úgy határoztam, mikor megtaláltam — mondta a szegény ember.

A kapzsiság azonban nem hagyta nyugodni a gazdag embert, hát így szólt:

- Azt jól teszed, mert ha nem így, nem úgy, én azt jelentettem volna, hogy loptad a sót, s fejedet vették volna. De ide figyelj: biztosan sok ajándékot kapsz érte, hát ha nem akarsz bajt, egy negyede az ajándéknak az enyém. Megértetted?

Nem szólt semmit a szegény ember, csak fogta a sódarabot, s elindult a királyi kastély felé. Amint odaér, észreveszik nyomban az örök is, hogy mit visz a szegény ember. Mondják ketten is, csak úgy engedik a királyhoz fel, ha fejenként egy-egy negyedet kapnak abból, amit majd a király adni fog. Mit volt mit tenni, gondolta a szegény ember, ha másképpen nem jut bé, hát legyen. És megígérte az egy negyed járulékot fejenként.

Végül feljutott a királyhoz. Meg is örvendett, hogy milyen hűséges alattvalója van, mit hoz neki. Aztán kérdezi a szegény embertől:

- Hát mit kérsz, te szegény ember, ezért a sódarabért?

- Legyen kétszáz botütés — mondja mosolyogva a szegény ember, s elégedetten pödör egyet hosszú bajuszán.

A király értetlenkedve kérdi:

- Ugyanbiza minek az?

- A negyedét az első ajtóőrnek, a másik negyedét a másik őrnek, a harmadik negyedét a kapuőrnek, mert már ott kezdtek követelőzni, a negyedik negyedre a szomszédom, egy irigy, gazdag ember tartana igényt.

Ebből a király megértette mindjárt, hogy honnét fúj a szél, s a szolgálainak saját maga osztotta ki a jutalmukat úgy, hogy azoknak a háta porzott belé. Az a gazdag ember, aki a szegény ember szomszédja volt, mikor meghallotta, hogy mi történt, ijedtében világgá ment.

Mivel a királynak nagyon tetszett a szegény ember okossága és becsületessége, megajándékozta annyi kincssel, hogy élete végéig is elélt abból. Mindennek tetejébe neki ajándékozta a gazdag ember házát, földjét és minden vagyonát.

Így a szegény ember jobb módon élhetett, megházasodott még egyszer, mert úgy hírlett volt, hogy első felesége a nagy szegénység miatt hagyta el. Így aztán éltek boldogan, míg meg nem haltak.

A KIS GÖMBÖC

Volt egyszer valamikor Keresztúr végiben, éppen a Pipás-kanyar sarkában lakott egy asszony, s annak három leánya. Azt mondja egy napon az asszony a legnagyobbik leányának:

- Leányom, minden ételünk elfogyott már, csak egy nagy gömböc maradt fenn a padlásunk sarkában, menj és hozd le, legyen amit együnk.

A leányok apja éppen kaszálni volt, őt is várták haza, s elé kellett teríteni valamit. Hát fogta magát a nagyobbik leány, és felment a padlásra a gömböc után. Mivelhogy erőst sokáig maradt fenn, azt mondja az asszony a második leánynak:

- Leányom, menj fel, és nézd meg a nővéred, mit cselekszik olyan sokáig a padláson. Aztán hozzátok le azt a gömböcöt már!

De a második leány is oly sokáig maradt fenn, hogy a legkisebbiket kellett utánuk küldeni. S hát az sem jön. Erre fogja magát az anyjuk, és ő is fennegy a padlásra. Kezében egy késsel közeledik a gömböc felé, hogy levágja azt, s közben nézi, hogy a leányai sehol sincsenek. Hát mit lát? A gömböc hirtelen nagy száját tát, s mielőtt kiálthatott volna egyet is, békapta az asszonyt is. Odabent voltak a lányai is, s elmesélték anyjuknak, hogy a gömböc hogy kapta be őket. Erre az asszony kitartotta a kezét a késsel, és levágta a kötőt, ami a gömböcöt tartotta. Az pedig legurult a lajtorján, le a konyhába, onnan ki az udvarra, az útra, s aki csak szembe jött véle, azt mind békapta egy szempillantás alatt. Ahogy gurult, gurult, az egész falut békebelezte, és elért egy hídhöz. Hát látja, hogy jön egy lakodalmas szekér a híd tulsó felén. Gondolta, azokat nem eszi meg, mert fiatalok, és most kezdik az életet. Neki, s félrehúzódott a hídon. Addig húzódott, mozgolódott, amíg leesett. Kihasadt, s egy perc alatt kiözönlött belőle a sok nép.

Hát így történt, ezt a mesét a nagyanymtól hallottam, s ha igaz volt, ha nem volt igaz, ennyi volt. Ha a gömböc ki nem hasadt volna, az én mesém is tovább tartott volna.

KACOR KIRÁLY MESÉJE

Egyszer volt, hol nem volt, hetedhét országon is túl, volt egyszer egy asszony. S annak egy macskája. Egyszer egy szép napon ez a macska nagyon benyakalt a tejből, s mert a gazdasszony ezt rögtön észrevette, erőst megverte érte, elkergette. A macska fogta magát és elbujdosott messzire. A falu határában meglátott egy födeles hidat. Beosont hát alája, és várta, hogy valaki arra jöjjön, hátha valami eledelt is hoz magával. Hogy, hogy nem, éppen arra járt a róka is, aki még sosem látott macskát, s megszólította:

- Már ugyanbiza ki az úr, ha meg nem sértem? — kérdezi a róka, és alázatosan fejet hajt előtte.

Mire a macska így szól:

- Én vagyok Kacor király, aki mindenkivel kiáll.

Hej, gondolta magában a róka, ez igen! Hát ő meghívja magához ebédre Kacor királyt. S el is hívta, jól meg-

vendégelte, aztán a macska lefeküdt aludni. A róka őrt állt, nehogy valaki megzavarja a macska álmát.

Egyszer azonban arra jön a tapsifüles. A róka is észrevette, és azt mondta neki:

- Hallod-e, te tapsifüles? Egy, kettő, három, négy, siess. A róka odúja körül ne járj, csitt, alszik itt a Kacor király.

No, a tapsifüles nyuszinak sem kellett egyéb, megijedt erősen, és szaladni kezdett, ahogy csak bírt. Hát össze-találkozik a farkassal, a medvével és a tövisdisznóval. Kérdezik a tapsifülest:

- Hát te mitől ijedtél meg, hogy úgy szaladsz? Tán a tatár hajt?

- Dehogy tatár, dehogy — állt meg egy szuszra a tapsifüles —, én éppen sétáltam, amikor né, mi történt — mondta, és elmesélte az állatoknak, hogy járt a róka odúja előtt.

Hej, erre erőst meglepődött a medve, a farkas és a tövisdisznó. Úgy tűnt, félelmetes dolog történt az állatok között. De mit gondoltak, mit nem, közösen elhatározták, hogy ők biza meghívják magukhoz ebédre az urat. Hadd lám, ki s mi ökegyelme?

El is mentek mindannyian vissza a róka odújához. Eléadták, mi járatban vannak. A róka koma felköltötte a Kacor királyt, s az rá is állt. Nagy lakomát csaptak. A medve volt a sütő-főző, a nyuszi a fennforgolódó, a farkasé pedig a rend posztja.

Na, de hogy el ne feledjem, amíg készült a lakoma, a rókát és a Kacor királyt távolabb szállásolták el, mert biza az úrnak szeme rendetlenséget nem láthat, ugye, így amikor megvoltak mindenfélével, küldték a varjat, hogy hívja őket az ebédhez.

- No hallod-e, te róka koma, készen van a lakoma. Hírül hoztam, hogy jöhettek már utánam.

- Várj egy kicsit, varjú pajtás, mert itt még tart a szempillantás. A Kacor király húzza föl a csizmát, pödörje ki a bajuszát, s üsse össze a bokáját. Utána indulunk.

Mikor ez mind megtörtént, elindultak. Mire megérkeztek, valahonnét odakerült a háziasszony kutyája. Ennek a kutyának a gazdája kergette volt el a macskát. Hát a kutya nyomban megismerte a macskát, és így szólt:

- Te vagy az a macskakirály aki mindenkivel kiáll?

- Király bizony, az egereknél — felelt meg a macska —, akiktől csak a gyáva fél! Király, akit épp tegnap kergettek el seprűnyéllel.

Na, de e szavak hallatán a medve úgy megijedt, hogy béesett a tűzbe. A nyuszinak a farka égett el, a farkas

vendégelte, aztán a macska lefeküdt aludni. A róka őrt állt, nehogy valaki megzavarja a macska álmát.

Egyszer azonban arra jön a tapsifüles. A róka is észrevette, és azt mondta neki:

- Hallod-e, te tapsifüles? Egy, kettő, három, négy, siess. A róka odúja körül ne járj, csitt, alszik itt a Kacor király.

No, a tapsifüles nyuszinak sem kellett egyéb, megijedt erősen, és szaladni kezdett, ahogy csak bírt. Hát össze-találkozik a farkassal, a medvével és a tövisdisznóval. Kérdezik a tapsifülest:

- Hát te mitől ijedtél meg, hogy úgy szaladsz? Tán a tatár hajt?

- Dehogy tatár, dehogy — állt meg egy szuszra a tapsifüles —, én éppen sétáltam, amikor né, mi történt — mondta, és elmesélte az állatoknak, hogy járt a róka odúja előtt.

Hej, erre erőst meglepődött a medve, a farkas és a tövisdisznó. Úgy tűnt, félelmetes dolog történt az állatok között. De mit gondoltak, mit nem, közösen elhatározták, hogy ők biza meghívják magukhoz ebédre az urat. Hadd lám, ki s mi ökegyelme?

El is mentek mindannyian vissza a róka odújához. Eléadták, mi járatban vannak. A róka koma felköltötte a Kacor királyt, s az rá is állt. Nagy lakomát csaptak. A medve volt a sütő-főző, a nyuszi a fennforgolódó, a farkasé pedig a rend posztja.

Na, de hogy el ne feledjem, amíg készült a lakoma, a rókát és a Kacor királyt távolabb szállásolták el, mert biza az úrnak szeme rendetlenséget nem láthat, ugye, így amikor megvoltak mindenfélével, küldték a varjat, hogy hívja őket az ebédhez.

- No hallod-e, te róka koma, készen van a lakoma. Hírül hoztam, hogy jöhettek már utánam.

- Várj egy kicsit, varjú pajtás, mert itt még tart a szempillantás. A Kacor király húzza föl a csizmát, pödörje ki a bajuszát, s üsse össze a bokáját. Utána indulunk.

Mikor ez mind megtörtént, elindultak. Mire megérkeztek, valahonnét odakerült a háziasszony kutyája. Ennek a kutyának a gazdája kergette volt el a macskát. Hát a kutya nyomban megismerte a macskát, és így szólt:

- Te vagy az a macskakirály aki mindenkiel kiáll?

- Király bizony, az egereknél — felelt meg a macska —, akiktől csak a gyáva fél! Király, akit épp tegnap kergettek el seprűnyéllel.

Na, de e szavak hallatán a medve úgy megijedt, hogy béesett a tűzbe. A nyuszinak a farka égett el, a farkas

pedig nyomban világgá futott. A varjú is messze szállt, míg a róka az odújáig meg sem állt.

- Hűj — azt mondja a kutya ezek után —, gyere haza Kacor király, hisz látom már, úr vagy te, hisz akitől mindenki fél, már valaki tán!

Immár ha ketten maradtak, jól bélaktak. Aztán hazafelé vették útjukat, s meg sem álltak, míg meg nem látták kapujukat.

Ennyi volt, mese volt. Még az is megeshet, hogy igaz volt.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Szómagyarázat

ahajt: ott helyben, tüstént, vagy:
nem messze
ahonnét: ahonnan
asztalkendő: abrosz, asztalterítő
átalvető: vállon hordozható két ré-
szes zsák
beste, bestia: vadállat, ördögi lény,
tisztátalan, kegyetlen
burján: gyom
csihány: csalán
csóré: meztelen
csuda: csoda, jelenés, szép

ceszle: szunyog, muslica
csürke: csirke, csibe
csűr: széna- vagy gabonátároló
dolog: munka, vagy ismeretlen
„valamit” meghatározó
ejsze: talán
fuszujka: szemes paszuly
hérnyó: giliszta
korsoma: kocsmá, ivó
kubik: szemetes, szeméttároló
hely, -telep
lajtorja: létra

lapótya: olajban, zsírban sült ke-
nyértészta
mennyező: lakodalom
mód: jólét, gazdagság
pereputty: háznép, nagy rokonság,
tömeg
petrencés rúd: szénakötő rúd
pökött: köpött
pusztuljka: légy, (rovar)
regiment: hadsereg, ezred
tova: távol, messze, amott, ahajt
zuat: pletyka

Jegyzet

A kötetben szereplő népmeséket 1998. július 21. és 1999. január 18. között gyűjtöttem.

A gyűjtés anyaga nem tudományos munka. A tájsházások „ő” hangot, mint pl. „mönt, högy, embör” kiigazítottam, úgy mint: „ment, hegy, ember”. Mivel a meséket többen mondották el, egységesítettem azokat, meghagyva ugyanakkor a mesemondók mondatszerkesztéseinek azon sajátos ízét, mely mind a székelykeresztúri, mind a környékbeli falvakra jellemző. A mesék jó része ismert, de közlésüket azért tartjuk fontosnak, mert így a jövőben ráláthatunk erre a néprajzilag eléggé feltérképezetlen tájra, nyomon tudjuk követni a mesék „útjait”.

Az alábbiakban közlöm a mesemondók nevét, életkorát és lakhelyét, valamint az általuk elmondott mesék címét: *Györfi Margit Jenőné* (70 éves, Székelykeresztúr): Az ezüsthajú tündérleány, A csihányból lett királyfi, A disznótök, A madarak királya, A lusta ember álma, Picurka, Lusta Peti, A kisegér, Az okos szegény ember, A kis gömböc, Kacor király meséje; *Konrád Csilla* (18 éves, Kiskadács): Az okos székely asszony, Pustuljka, Amit az Isten rendelt; *Bara Attila* (24 éves, Székelykeresztúr): Az énekes számár.

TARTALOM

Az ezüsthajú tündérleány 5

A csihányból lett királyfi 7

Az okos székely asszony 10

A disznótök 12

A madarak királya 14

A lusta ember álma 15

Picurka 16

Az énekes számár 23

Lusta Peti 25

Pusztuljka 29

Amit az Isten rendelt 35

A kisegér 36

Az okos szegény ember 38

A kis gömböc 39

Kacor király meséje 40

